

פ"ת	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	אשדוד	חיפה	מודיעין	בני ברק	ירושלים	עיר
19:08	19:23	19:27	19:18	19:11	19:26	19:23	19:20	19:29	19:11	כניסת שבת
20:31	20:31	20:29	20:31	20:29	20:31	20:33	20:19	20:31	20:29	יציאת שבת
21:00	21:06	21:02	21:00	21:03	21:01	21:05	20:52	21:02	21:03	ר"ת

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני דרשו

Dirshu

דרשו ד' ועזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

קורח כד - ל סיון | דף היומי - בבא בתרא קמז - קנג | משנה בורה - מסין רלב אמצע סעיף ב' ו'יא' עד סימן רל"ה אמצע סעיף א' ואם הציבור | מוסר - פרק כ' עד פרק כ"ב | קנין חכמה - ארבע שמיעות הם' עד שער הקנאה זמי שמחר שלא יקנא

יום המיישי כ"א סיון תשע"ז | פניני פרשת שילה | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

פעם מעד ונפל על הרצפה בביתו, אחד ממשמשיני ניסה להרימו ולאחר כמה נסיונות עלה בדעתו להוריד ממנו כמה ציציות, ברגע שניסה לגעת בציציות, הסיר רבינו את ידו בתנועת יד, כאומה תשאיר אותי פה כך על הרצפה, ולא תוריד אפילו ציצית אחת

כל מה שרציתם לדעת על הציציות של מרן הגר"פ שיינברג זצוק"ל

שיבות המקובלים זצ"ל שאמר לו פעם, עד כמה זכותו רבה בלבישת הציציות, שהרי בכל טלית גדול יש בחינה כזו וכזו ובטלית קטן ישנה בחינה כזו וכזו והחל להסביר. רבינו קטע אותו ואמר לו: "איך זוך ניט די עניינים, איך זוך די מצווה אליין", אינני מחפש את העניינים, אני מחפש את המצוה עצמה.

ובכל זאת היו טעמים נוספים שאמר בפעמים הנדירות שהסכים לשוחח על העניין. פעם התבטא שהתחיל בכך מתוך התבוננות בדברי חז"ל (שם) "כל שיש לו תפילין בראשו ותפילין בזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו הכל בחיזוק שלא יחטא", אם כן הלא האדם צריך בחייו שמירה יתרה בפרט בארה"ב החומרנית וסברא פשוטה היא שאם ציצית אחת שומרת, כל שכן שכל ציצית נוספת שומרת יותר.

פעם אחת הראה לתלמידו הג"ר אליעזר פרקוף בספר הקדמון ארך אפים (סימן ה') שמביא בשם השל"ה הקדוש: סגולה להסיר הכעס שיאחז בכנף בגדו עם הציצית שתלויים בכנף, כי כנף כמנין כע"ס והכועס נכנס אל זר בלבו וציצית גורם להשראת שכינה כדכתיב והיה לכם לציצית וראיתם אותו עכ"ל. אם מובטחת שמירה כזו מהחטא של כעס יש להרבות בה כמה שיותר. מעניין לציין שכמה פעמים כשנשאל על ידי אנשים רחוקים ענה להם תשובה אחרת. כך סיפר נהגו רבי אסא וויטו שכשהלך פעם לביקור אצל רופא שאינו שומר תורה ומצוות, שאלו הלה לשם מה להרב כל כך הרבה ציציות, ענה לו רבינו בקצרה: אחד בשבילך! כך היה כשהתארח פעם בבית אחייניתו מרת אסתר רייזל נובל נכנס טכנאי יהודי לתקן משהו, ושאלו מדוע לבוש הוא ציציות רבות, ענה לו רבינו

המשך בעמוד 18 <<<

מרן הגר"פ שיינברג זצוק"ל

יְעִשׂוּ לָהֶם צִיצִית" (במדבר ט"ו, ל"ח)

המצוה בה התפרסם שמו לתהילת עולם בדקדוקו בה היא מצות ציצית. רבינו לא זז מחיבוט ודביקות מופלאה במצוה זו. הוא הידר ודקדק בפרטיה והלכותיה, יופיה והדרה, בעיקר התפרסם במנהגו המיוחד להרבות בלבישת ציציות רבות. הוא החל בהנהגה זו בהגיעו לגיל ארבעים, בתחילה לבש בתוך ביתו גם כמה וכמה טלית גדול ובשנים מאוחרות יותר לאחר הניתוח שעבר בגבו הסתפק בעשרות רבות של טלית קטן. לגבי מנהגו זה לא הסכים להרחיב את הדיבור, משום שראה בזה הנהגה פרטית שלו שלא הסכים שילמדו ממנו, ממילא לא ראה עניין להסביר את עצמו. לא רק שלא הסכים, אלא כשראה מישהו נוהג כמוהו או חושב לנהוג כמוהו הורה לו במפורש שלא ללמוד ממנו שכן לו עצמו היו טעמים כמוסים בזה ואין ללמוד ממנו. גם בשיעורי הלכה כשהגיעו להלכות ציצית ועלה נידון זה התבטא שצריך להתנהג כמו כל כלל ישראל ופעם התבטא בשיעור ההלכה באנגלית "תהיו אתם נורמאליים, ותשאירו את החומרות לי".

בפני אחד ממקורביו התבטא פעם בעת רצון: "הקב"ה מגלה לכל אחד מהי מצוותו שלו, ציצית היא המצוה שלי".

למרות זאת כמה וכמה פעמים ניאות רבינו כן להסביר את הנהגתו זו. אחת הפעמים היתה בעת שנכנס פעם למעונו ידיד נפש ותיק, שלמד עמו בישיבה הגה"צ רבי נתן וקטפויגל זצ"ל משגיח ישיבת לייקווד. המפגש ביניהם היה מרגש לאחר שנים רבות שלא התראו. הם נפלו אחד על זרועותיו של רעהו בידידות עמוקה. לאחר מכן שאלו רבי נתן לטעם הנהגתו זו, רבינו הגיב בפשטות, הלא כל ציצית וציצית היא מצוה נוספת, אם כן למה לא לזכות במצוה נוספת, והראה לו ב"מגן אברהם" לשון שמשמעותה כך.

זו היתה כנראה הסיבה המרכזית לסיבת לבישת הציציות וזו היתה התשובה העיקרית שענה, בפעמים הבודדות שהסכים להתייחס לעניין זה. כך ניתן להבין גם את תשובתו לאחד מחשובי ראשי

יצאו החכמים מבית הכנסת לכיוון שכונת "תל ארזה" ופנו לעבר מצחצחי הנעליים. ויהי בראותם מרחוק קבוצה של חכמים ישישים בבגדי לבן, עטורי שיבה והוד, מיהרו הפרחחים וינוסו מן המקום מרוב יראה ואימה, כל עוד נפשם בקרבם...

מרן רבי יהודה צדקה זצוק"ל בטכסיסי מלחמה מיוחדים לשמירת קדושת השבת

התכוננו החכמים ועמדו לצאת השדה לקראת כלה, לקבל פני שבת מלכתא בפאתי הישוב, בשדות הפתוחים מחוץ לעיר (בשכ' "תל ארזה" של הימים ההם) כמנהג גורי האריז"ל ותלמידיהם מקדמת דנא. הרהיב רבינו ועצר בהם, ויקרא: "הנכם משתדלים, רבותי, להקביל פני שבת מלכתא בתכלית ההידור, בכל הכוונות והיחודים... אבל מה נעשה

לאחינו פורצי גדרות בלב שכונה זו, שעדיין יושבים עם כניסת ש"ק ומצחצחים את הנעליים! בואו ונצא לקראתם בעת הכנסת כלה, היא שבת מלכתא!"

שמעו הזקנים לקולו אף שהיה צעיר מהם בעשרות שנים. יצאו החכמים מבית הכנסת ושינו את מסלול הליכתם.

מרן רבי יהודה צדקה זצוק"ל

תחת שהיו פונים תמיד לקראת כלה, מערבה, לכיוון שכונת "תל ארזה", פנו הפעם מזרחה לעבר מצחצחי הנעליים. ויהי בראותם מרחוק קבוצה של חכמים ישישים בבגדי לבן, עטורי שיבה והוד, מיהרו הפרחחים וינוסו מן המקום מרוב יראה ואימה, כל עוד נפשם בקרבם...

פעולה נפלאה זו, אחת מני רבות, סימלה את דרכו המיוחדת של רבינו בענייני תוכחה ומחאה. מעולם לא התעסק במחאות בעלמא, כדי לצאת ידי חובה, אלא חיפש בחכמת ליבו אחרי תחבולות וטכסיסים, אשר יועילו כדי להפיק מן המחאה את התוצאה המבוקשת - ולגדור הפירצה.

נשמור שבת - והשבת תשמור עלינו

באחת מדרשותיו הפומביות על נושא שמירת השבת, קרא רבינו באמצע דבריו בהתרגשות רבה: "צאו וראו בליל שבת ברחובות ירושלים, ובבתים השומרים שבת קודש בכל עיר וישוב - כיצד המשפחות שמחות ועליזות, איך הוד מלכתא חופף עליהן, כמה האנשים מאושרים ושמחים במתנה טובה זו."

"למרות הרדיפות והגזירות לבטל את השבת, שעברו על עם ישראל בכל התקופות, כידוע, לא די שהשבת לא נתבטלה, אלא עוד התחזקה פי כמה. בכל הדורות ידעו היטב, כי בשמירתה אנחנו שמורים, ובלעדיה הם אבודים חס וחלילה."

(מתוך 'וזאת ליהודה')

"איש מקשיש עָצִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת" (במדבר ט"ו, ל"ב)

לפני שנים, בימים שעוד טרם שררו כאן חוקי - עזר עירוניים, כפי שיש בימינו, ביום שבת קודש אחר הצהריים היו רואים ברחובות הראשיים של ירושלים (רחוב "יפו", וכדו') מחזה נורא ואיום: מכוניות נוסעות, חנויות פתוחות, בתי קפה ומסעדות ודוכני רוכלים - ממש כמו בימות החול.

ויהודים כואבים יצאו והפגינו נגד מחללי שבת. והמכות האכזריות שספגו מידי השוטרים הבריטים והערבים, שהוסתו ע"י הפורצים החילוניים, היו לבלי נשוא. באותו זמן נדברו גם תלמידי "פורת יוסף" ביניהם, ורבינו זלה"ה בראשם, לעשות פעולה ומחאה לריסון מחללי שבת - אבל! בדרכי נועם!

זוגות זוגות יצאו הצעירים בשעות אחה"צ ונעמדו ליד הרוכלים הכושים, מוכרי הפירות והפיצוחים ("חמלאה מלאנד" ו"קסטיניא"). כל איש יהודי שניגש לקנות, הזכירו לו בנימוס "שבת היום!" "שבת היום!" והלה בראותו לפניו בחורים נעימי הליכות, במלבושים נאים ופנים מסבירות, אומרים בניחותא "שבת היום!" - נתמלא בושה ונסוג לאחוריו. לא קנה.

הרוכלים ניסו להתלונן עליהם בפני השוטרים הבריטים, שעמדו מן הצד. אך השוטרים השיבו כי זכותם של הבחורים לדבר, ואם אינם צועקים או מתקוטטים - אין לשוטרים שום סיבה לעכב אותם. קרה פעם שאחד הרוכלים הכושים פרץ בבכי: במשך כל השבוע חיכה ליום זה, להתפרנס ממנו, והנה מפריעים לו! ניגש אליו רבינו זלה"ה ואמר: "המתן עד הערב, ואני אמכור לך תוך שעה קלה את כל מרכולתך... אם לא תימכר הסחורה תוך חצי שעה, אקנה בעצמי מידך את הכל..."

אמר ועשה. כיון שירד הלילה, אחרי יציאת השבת, מכר בדקות ספורות את כל ה"סחורה" של הרוכל...

ראוני נעים ונחבאו

הדבר היה בשנת הת"ש. ביום השישי לפנות ערב, יצא רבינו מביתו להתפלל "קבלת שבת" בבית הכנסת בשכונת הבוכרים. בדרכו ראה ברחוב הראשי של השכונה, רחוב דוד, את מצחצחי הנעליים שעדיין יושבים על גבי שרפרפיהם ועושים מלאכתם - למרות השעה המאוחרת - ולבו נתחמץ בקרבו.

עמד וחשב לעצמו: אם אגש ואוכיחם בפשטות: "אחים, השבת קרבה ובאה", מי ישמע לקולי? לפתע נצנץ במחשבתו רעיון מקורי ביותר, וכדרכו בקודש, הסמיך מיד מעשה למחשבה. הלך בזריזות לבית הכנסת ע"ש "אברהמוף", שם התאספו עשרות ישישים חכמי סודות ורזים, מיישיבת המקובלים, אשר נהגו ללבוש לכבוד ש"ק בגדי לבן ומראה הוד נסוך על פניהם כמלאכי השרת. באותה שעה

במשרד הישיבה, עבד יהודי קשיש זר' צבי שמו. מידי יום ביום נפגשים היו למטה, ברחבת 'שערי יושר' שבכניסה לישיבת פוניבז'. לאחר סיום התפילה היה רבינו יורד במדרגות, ושם כבר המתין לו ר' צבי - שמתפקידו היה למסור לידי את המכתבים האישיים שנשלחו מכל קצווי תבל

מרחן הגרא"מ שך זצוק"ל משכנע את ר' צבי לא לפרוש מתפקידו, ושכנוע מיוחד לגר

את עצמו חסר תעסוקה ומדוכדך לאחר שיעזוב את משרתו - סביר להניח שדבריו לא היו פועלים את פעולתם... אבל מאחר שכרך את עצמו עמו בחדא מחתא, ומאחר והסביר כי אינו מציג בפניו שיקולים כלאחר יד - אלא לאחר ששקל אותם היטב ביחס לעצמו - נפלו דבריו על אוזן קשבה, והשיגו את המטרה המיוחלת...

וכאן בנותן טעם להוסיף ולספר, כי בכל בוקר ובוקר, לאחר תפילת שחרית, כשר' צבי דן היה ממתין לרבינו במורד המדרגות בכדי למסור לו את חבילת המכתבים שהגיעו בעבורו לתיבת הדואר של הישיבה על שמו - היה רבינו נעצר להחליף עמו מספר מילים, ולעיתים היה מתבל את דבריו אף באיזו מילתא דבדיחותא קלה, והכל בכדי לרומם את רוחו של אותו יהודי יקר! כך למדו כל בני הישיבה, כי אפילו מי שראשו בשמים, וכל מחשבותיו בתורה וביראת ה' - יכול למצוא לעצמו זמן ומקום גם עבור הדברים הפעוטים ביותר, כגון: להעניק ליהודי פשוט את התחושה כי הינו ידידו הטוב ביותר!

מרחן הגרא"מ שך זצוק"ל

כמוני כמוך...

ועוד דוגמא נוספת לנקודה זו, יכולים אנו למצוא במעשה הבא: מעשה היה במשפחה של גרי-צדק, שעלו ארצה מאמריקה - מאחר ובתם סבלה רבות בבית הספר מהצקות חוזרות ונשנות בשל מוצאה. דא עקא, שבבואם ארצה - היה מי שגילה את סוד מוצאם, ושוב חזר המעשה על עצמו: בבית הספר, בין החברות - החלו לועגים לילדה, אשר בשלב מסוים הודיעה נחרצות כי לא תשוב עוד לפקוד את בית הספר.

בשלב מסוים, הציע אי-מי להורים חסרי האונים כי יפנו עם בתם אל רבינו. אולי יוכל לדבר על ליבה ולשדל אותה כי תשנה את החלטתה. ההצעה התקבלה על דעתם של ההורים, ולאחר שהתקבלה הסכמתו של רבינו - הגיעו עם בתם אל ביתו. כאשר נכנסה הילדה אל חדרו של רבינו, כולה נרגשת ונרעשת, פנה אליה ברוך ואמר לה: "בת, היודעת את מי אני?"

"כן!" - השיבה הילדה קצרות. "אתם הרב שך?" חיוך של שביעות רצון הפציע על פניו של רבינו, אשר הגיב מיד ואמר: "נכון אמרת. אבל אני רוצה לספר לך משהו... דעי, כי גם אני גר!"

"אתם גרים?!" השתוממה הילדה, אולם רבינו הנהן בראשו, מיהר לשלוף מן הארון חומש, והציג בפני הילדה את הפסוק (דברים י"ט): "ואהבתם את הגר, כי גרים הייתם בארץ מצרים". "רואה

"פְּכֶם בְּגַר יִהְיֶה" (במדבר ט"ז, ט"ו)

דוגמת מופת לעידוד מבית מדרשו של רבינו, דוגמא הממחישה היטב את העניין יכולים אני למצוא במעשה הנפלא הבא, אותו סיפר רבי מרדכי אוזבאנד שליט"א, וכך סיפר: במשרד הישיבה, עבד יהודי קשיש - ר' צבי שמו. זקן מופלג היה, לא רחוק מגילו של רבינו. מידי יום ביום נפגשים היו למטה, ברחבת 'שערי יושר' שבכניסה לישיבת פוניבז'. לאחר סיום התפילה - היה רבינו יורד במדרגות, ושם כבר המתין לו ר' צבי - שמתפקידו היה למסור לידי את המכתבים האישיים שנשלחו מכל קצווי תבל.

מכתבים ללא כתובת מוגדרת, שהגיעו מכל העולם כאשר הם ממוענים אל 'הרב שך - ישראל', הועברו בקביעות ע"י פקידי הדואר למשרדי הישיבה, ואחד מתפקידיו של ר' צבי - היה למסור את המכתבים הללו לידי של רבינו מידי יום ביומו.

פגישות הבוקר הקבועות הללו היו עלולות להיפסק, אילו היה ר' צבי - אשר גילו המתקדם כבר נתן כפי הנראה את אותותיו - ממש את כוונתו לפרוש מתפקידו...

ידידיו, חברים לעבודה, ועוד רבים אחרים - ניסו לשכנע אותו כי אין זה הגיוני לעזוב עבודת קבע עתירת-סיפוק לטובת שהות בין ארבעה כתלים שהגה לא נשמע ביניהם, אך האיש אטם אזנו מלשמע. נראה היה כי הוא נחוש בדעתו לעזוב, ויהי מה.

כמעט ויצאה תכניתו של ר' צבי אל הפועל, אלמלא נכנס רבינו עצמו בעובי הקורה... בחכמה ובתבונה, פנה אליו רבינו באחד הימים כאשר נפגשו בקומת הכניסה. "מה שמעתי עליך, שאתה עומד לעזוב אותנו?" - פתח רבינו, ומיד המשיך:

"אומר לך את האמת... גם אני חשבתי לא פעם לעזוב... הרי גם אני כמוך, ישיש... גם כוחי אינו עמי כמו פעם... אבל אז חשבתי לעצמי: מה יהיה? מי יבקר אותי? בביתי אני אשב בודד, משועמם, בתוך בית ריק וחסר חברים... לא יהיה לי עם מי להחליף מילה, וזה יהיה מאוד לא נעים! במחשבה שניה, הבנתי שזו טעות. הבנתי שעלי להישאר בישיבה. ר' צבי, שמע לי: הישאר גם אתה בישיבה! כך יהיה לך טוב יותר, בדיוק כמוני!"

ואמנם, ר' צבי נשאר. בחכמתו עלה בידו של רבינו להעביר לו שדר שכיבד אותו, רומם את קרנו בעיני עצמו, וגרם לו למרות הכל - לעשות את הדבר הנכון לעשותו...

אילו היה רבינו מסביר לו ישירות כי אדם כמותו עלול למצוא

"אם אכחיש את כל אשר נאמר בשמי, אצטרך לעמוד כל היום ולהכחיש, אבלה ימי ושנותיי בהכחשות, אין לי זמן לעסוק בהם!"

העולם כולו שייך לתורה, ושום בעיה אין בכוחה להפוך את העולם! • שלוות נפשו של הרב אלישיב זצוק"ל

ויש להכריע בעניינה.
כאן נתגלה רבינו במנוחת נפשו:
"הלא כבר קראו שלושה פסוקים. אם כך יכול הוא להשלים את
כל הקריאה ולומר קדיש", אמר רבינו.
וכך היה. המשיך בעל הקורא בקריאתו, אמר קדיש, ורק לאחר מכן
ניגש רבינו להסתכל בספר התורה כדי להורות ולפסוק כדת תורה.
צא ולמד מנוחת הנפש מה!
העולם כולו שייך לתורה, ושום בעיה אין בכוחה להפוך את העולם!
בכל פעם שהגעתי להסתופף במחיצתו, חשתי מין ענן של שלוה

מחן הרב אלישיב זצוק"ל

שיורד תדיר על המקום, עד שנראה שהעולם שרוי בטוב ובנעימים,
הבעיות נמוגו מאליהן, הטרדות שבעולם קיבלו את מקומן ואת
ההתייחסות הראויה להן - אך בעיקר העיקרים, שהוא לימוד
התורה בהתמדה, לא נגעו. והלא אם אפשר לשבת וללמוד תורה
- מה חסר? איזו בעיה קיימת כאן?
לפעמים העולם סוער וגועש, אם בזמן סכנת מלחמה, אם בזמני
פרעות הערביים שבהן היו יהודים נהרגים ר"ל בכל יום; אם בזמנים
שהשלטון החילוני התעורר מרצו והחל לגזור גזירות ולהצר את
צעדיהם של לומדי תורה; זה נפטר, אחר התמוטט; במשפחה
פלוגנית קרה כך וכך; משפחה אלמונית נקלעה למצוקה קשה.
סבור הייתי, כי כשאבוא לביתו של מנהיג עולם התורה אמצא
את העולם הפוך. במציאות, הייתי מגיע, ועד מהרה הייתי נרגע
כליל. הייתי רואה את רבינו ואת השלוה הנסוכה על פניו, שרוי
באטמוספירה אחרת לגמרי, במחיצתו שולטת חדות התורה במלוא
עוזה. מבחינתו כל רגע שאפשר ללמוד - כולו רווח, הן בעולם הזה
והן לעולם הבא. אם יש בעיה מנסים לפתור אותה, עושים את מה
שניתן לעשות, ומה שלא שייך לעשות - אינו מוטל עלינו. אם כן,
צריך לחזור וללמוד ולהקדיש כל רגע ללימוד התורה.
במחיצתו קיבלתי הסתכלות אחרת על העולם ועל צרור בעיותיו
וטרדותיו. במחיצתו למדתי מנוחת הנפש מהי, ועד כמה היא
מיסודות ההתמדה בתורה ויסוד החיים בכלל.

גדר ביטול תורה

תלמיד רבינו מספר: באותו יום נדמה היה לי כי עמדתי על גודל
מידותיו של רבינו. בחדא מחתא, מתוך מילים מספר למדתי שיעור
המשך בעמוד 5 <<<

פרסומים שיצאו בשמו ושיש בהם נזק רב, לא הטרידו מנוחת
נפשו! לא פעם ולא פעמיים קרה הדבר!
מטבע הדברים, כל יראי ה' חפצים להסתופף בצל האילן הגדול.
תלמידי חכמים כמהים וחושקים לקיים בעצמם את עניין "שימוש
תלמידי חכמים", שהוא המפתח להצלחה בתורה.
יהודים רבים חסו בצילו, ביניהם גם כאלו שלא הצליחו לרדת תדיר
לסוף דעתו הגדולה. פעמים רבות אמר דברים ברמיזה, וכתבוהו
כלשונו ופרסמוהו בצורה שיש בה להעלות תמיהה בפני כל קורא.
היו דברים שנתפרסמו בשמו וגרמו לו נזק גדול - דברים שלא
אמר ולא העלה על דעתו, אלא שמע השומע, לא הבין ופרסם
בשם רבינו דברים, שכל אדם שמפרסמים דברים כאלו בשמו יכול
להיכנס למצב של סערת הנפש.

אולם אצל רבינו לא היה ניכר הבדל. שום סערת הנפש לא
פקדתו, יישוב דעתו לא עזבו אף לרגע אחד. אף שנאלץ לישב
ולהתעסק בהכחשות ובהבהרות - ממנוחת נפשו לא זז במאומה.
והכל בגלל הבהירות!

בכל רגע מסתכלים מהו רצון ה' באותו רגע.
אם יצאה טעות מתחת ידי כותב הדברים ופורסמו הדברים ברבים,
רצון ה' הוא שיעמוד ויכחיש את הדברים. ואכן, זאת יעשה: יכחיש
ויכחיש. אבל סערת הנפש - לשם מה? הלא על זאת לא נצטווה.
זאת ועוד, מנין נובעים כל הרגשות הללו? מאיזה חלק בנפש
הם בוקעים? הלא שורשם מהרגשת העצמיות והאנוכיות, והצד
השווה שבהם, שאינם רצון ה'; לכן אין להם כל מקום במציאות!
פעמים רבות הייתי בא לפניו ומציג לו פרסומים, כביכול, בשמו
דברים שלא היו ולא נבראו או שלא הבינם השומע ופרסם כפי
הבנתו, פרסומם ברבים בשמו של רבינו הסב נזק רב.

תגובת רבינו היתה חוזרת על עצמה תדיר במצבים כגון אלו:
"אם אכחיש את כל אשר נאמר בשמי, אצטרך לעמוד כל היום
ולהכחיש, אבלה ימי ושנותיי בהכחשות, אין לי זמן לעסוק בהם!"
ישלים את הקריאה

יום שני בבית המדרש "תפארת בחורים" ספר התורה פתוח,
ובעל הקורא קורא.

לפתע עוצר בעל הקורא. טעות ברורה הזדקרה מול עיניו. שקט
שרר בבית המדרש, עיני כולם מופנות אליו כמבקשות לברר את
פשר העיכוב.

בעל הקורא הסתכל שוב ושוב באותה תיבה, ולא ידע מה לעשות.
לכאורה יש כאן טעות מפורשת. אחד מחשובי המתפללים, ניגש
אף הוא, הציץ אל תוך ספר התורה, בחן את התיבה פעם ופעמיים,
ואף הוא החליט שיש כאן טעות. נמנו וגמרו כולם שהטעות היא
"שאלה", ויש לדאוג שרבינו ייגש ויסתכל בספר התורה ויכריע
לצהרים מה לעשות.

מטבע הדברים, כשקורה דבר כזה בבית הכנסת, גורם הדבר לאי
נוחות בקרב המתפללים ולמתח כלשהו.

ניגשו אל מקומו של רבינו ואמרו לו שישנה "שאלה" בספר תורה

ימים ספורים לאחר אותו יום בו ניסיתי לברר אצל רבינו את הגבול המדויק לביטול תורה. התלוויתי אל רבינו ואמרתי לו: "הציבור מודאג ממה שיקרה, אותו אדם מבטיח שיגייס את כל בחורי הישיבות לצבא, בני היהדות הנאמנה חוששים שיבצע את זממו". כאן מצא רבינו מקום לגבות את חובו. פתח ואמר: "לפני מספר ימים שאלת מהו הגדר המדויק של 'ביטול תורה'. הרי לך תשובה: מי שמודאג מנסינותיו של אותו אחד ומשוחח אודות זה, שיחה זו היא ודאי בגדר 'ביטול תורה', שהרי אין בה שום תועלת, וכי אתה מנהל את העולם? וכי מישהו ישמע את דעתך? מדוע אתה מודאג? וכי מסוגל אתה לשנות משהו? שיחה כזו שייכת ליושבי קרנות!" באותו יום למדתי הימנו פרק מאלף במידת "מנוחת הנפש". האדם צריך לעשות את המוטל עליו בזה הרגע, מבלי לדאוג דאגות שאינו שייכות לו. אם אינו יכול להועיל, אינו אמור להתעסק בעניינים שדאגתו לא תועיל ולא כלום.

(מתוך 'גדולה שמושה')

מאלף בכמה וכמה מיסודות התורה. היה זה כאשר ניסיתי לעמוד על הגדר המדויק של "ביטול תורה", חפצתי לשמוע ממנו אחת ולתמיד את הגבול הברור שהציבה התורה הקדושה בציווי "ודיברת במ". הלא התירו לכל אדם לשוחח מעט במשך היום כדי לפקח דעתו. מהו, אם כן, השיעור המדויק של השיחה שהותרה לו לאדם והיכן נכנס לגדר "ודיברת במ ולא בדברים בטלים". לא זכיתי לשמוע מרבינו תשובה ברורה. ככל שניסיתי, התחמק רבינו באמצעים שונים מלהגדיר גבול ברור. היה זה בשנת תשנ"ט. ראש מפלגה חילונית שחפץ להיות ראש ממשלה, החליט לעשות זאת על גבם של שומרי התורה והמצוות, והבטיח כי ביום שייבחר ידאג לגייס את בחורי הישיבות לצבא ר"ל. שלטי חוצות באותם ימים, המכילים את קריאתו לגיוס, התנוססו על כל הר וגבעה ותחת כל עץ רענן. דאגה רבה שררה בקרב בני היהדות הנאמנה.

"ראה נא ילדי... בנעורי, סבלתי כל כך הרבה תלאות וצרות! את כל שנות ילדותי עשיתי הרחק מבית, בעוני ובמחסור, עד שאפילו מזון לא היה לי די הצורך! ואילו עתה, עיניך הרואות... יש לי דירה רחבת ידיים, ואפילו מכוננית!"... אין ספק בליבנו, ואפילו לא קל שבקלים, כי לא הדירה רחבת הידיים ולא המכוננית המהודרת תפסו מקום כלשהו במחשבתו של רבינו... אין ספק בכך שהם לא העניקו לו אפילו קורטוב של אושר... אולם רבינו ידע היטב, כי בכדי לעודד את הילד היתום - יש לדבר עמו על פי מושגיו שלו... אילו היה אומר לו כי רבים הם היתומים, וכי כולם מתמודדים היטב - סביר להניח שהלה היה יוצא מלפניו בפחי נפש... אולם רבינו בפקחותו וברגישותו הרבה - ידע לומר את הדברים הנכונים... הוא ידע שלא לזלזל בקושי, ואף להעניק את ההרגשה כי מי כמוהו אשר חוה צער ומחסור בנעוריו - יכול להבין לליבו של העומד מולו... הוא ידע אף להעניק לילד היתום תקווה לאחרית טובה יותר - על פי מושגיו הנוכחיים, ואכן, עלתה בידו... מחדרו של רבינו - יצא היתום כשהוא מעודד ומחוזק, וחיוך אשר זה מכבר לא נראה על פניו - מפציע בזויות פיו!

(מתוך 'אורחות חיים' על מרן הגרא"מ שך זצוק"ל)

את? - הטעים רבינו - "כל היהודים קרויים גרים, ואני בכללם!"... לגופו של עניין, פעלו הדברים הפשוטים את פעולתם הברוכה, והילדה ניאותה לשוב אל ספסל הלימודים. אולם אנו, נתמקד דווקא בדרך בה בחר רבינו לעודד את רוחה של אותה גיורת... הוא לא ניסה להסביר לה כי עליה 'להתעלם' מההצקות החוזרות ונשנות... הוא גם לא ניסה להציג כביכול הקושי אינו קיים... הוא רק עשה דבר אחד: הוא רומם אותה! הוא החשיב אותה, ולימד אותה באמת כי מעלתה אינה פחותה ממעלתן של חברותיה! ואמנם, זו הדרך: כאשר אנו מרוממים את האדם הניצב מול הקושי - הרי שאנו מציידים אותו בכוחות שיאפשרו לו להתמודד ביתר שאת וביתר עוז, להתמודד - ולהצליח. לעומת זאת, כאשר אנו מנסים לגמד את הקשיים בפניהם הוא ניצב - אין סיכוי שנצליח לשכנע אותו בכך... לכל היותר יעלה בידינו להוכיח לו באותות ובמופתים כי הוא חלש וחדל-אישים, עד שאינו מצליח להתמודד עם קשיים פעוטים כל-כך... ובכן, גישה זו - אינה עשויה להביא תועלת, אלא נזק בלבד! מעשה נוסף מעין זה, אירע עם יתום שבור ורצוף, אשר בא לפני רבינו לבקש נחמה. רבינו, אשר לבו הרחימאי כאב את כאבו של כל יהודי באשר הוא - נענה ואמר ברוך לאותו יתום:

האם מותר לסחוט לימון לכוס קולה קרה?

החליפה התאבקה איך תנערו את האבק בשבת?

מצטרפים עכשיו לעשרות אלפי לומדי דף היומי בהלכה שמתחילים בימים אלו הלכות שבת חלג ג' במשנ"ב

לפרטים 025609000

סיפרתי מהגאון רבי יששכר מאיר זצ"ל, שהיה נוסע לחוץ לארץ לאסוף כסף לישיבתו, והיו שריחמו עליו מפני שהיה אדם חולה וחלש, וכשראו איך שהוא טורח במסירות נפש תרמו לו מתוך רחמנות, לא מתוך אהבת תורה, וסיפר לי רבי יששכר זצ"ל כי הסוף היה שקיבלו גם אהבת תורה

מִרְן הַגָּאוֹן רַבֵּי גֵרְשׁוֹן אֲדֶלְשְׁטֵיין שְׁלִיט"א, עַל זִיכּוּי הַרְבִּים וְאַהֲבַת תּוֹרָה

וכן גם להיפך, אם יש ירידה ב"זכה" מפסידים את זיכוי הרבים, וידועות לי עובדות במזכה הרבים שהיתה אצלו ירידה ב"זכה" ומחמת זה נפסק זיכוי הרבים, וכשחזר בתשובה ונעשה "זכה", שוב זיכה את הרבים ביתר שאת. זה בדוק ומנוסה שכך המציאות. אם מזלזלים בזיכוי הרבים מפסידים זיכוי הרבים, ואם יש חיזוק בזיכוי הרבים זוכים יותר לזכות את הרבים.

"משה זכה וזיכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו", משה רבינו זכה עם כל הזכויות שהיו לו, מעלת הענווה שהיה עניו מכל האדם, ואהבת הבריות, כמבואר במדרשים ואיך שנהג ברחמים אפילו עם בעלי חיים, ובזכות זה זכה לזכות את הרבים, שקיבל תורה מסיני ומסרה לכלל ישראל. זכות הרבים תלוי בו, היינו שכל התורה והמעשים הטובים של כלל ישראל במשך הדורות נזקפים לזכותו של משה רבינו, מפני שהעוסקים בזה מכוחו ובזכותו, והננו עושים בזה חסד עם משה רבינו שמזכים אותו בזכויות נוספות.

אין גבול לעולם הבא

ובאמת זה פלא, וכי משה רבינו חסר לו זכויות, ולשם מה הוא זקוק לתוספת הזכויות שלנו? אבל האמת היא, כי תענוגי העולם הבא אין להם

גבול ואין לנו מושג מה הם תענוגי העולם הזה, שאחרי שאדם מתרגל כבר אינו נהנה מהם, אלא התענוג מתחדש כל הזמן, ונוסף עליו יותר ויותר תענוג.

ולכן למרות דרגתו העצומה של משה רבינו, שאין לשער העולם הבא שיש לו, מכל מקום הרי אין לזה גבול, וככל שאנו מוסיפים יותר זכויות מכוחו של משה רבינו, נזקפות הזכויות לזכותו ומקבל תוספת עולם הבא, כידוע שמי שמזכה את הרבים בתורה ובמעשים טובים, כל מה שהמושפעים עושים מכוחו עד סוף כל הדורות נזקף לזכותו, ואף שהוא כבר נמצא בעולם הבא הוא מקבל עוד ועוד תענוגי העולם הבא שאין לשער.

החיים על פי האמונה

החיים על פי האמונה, שויתי ה' לנגדי תמיד, זה כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים כמו שכתב הרמ"א באו"ח סימן א'. ומה נקרא 'שויתי'? לזכור ולהאמין שהכל בידי שמים, כל הצלחה וכל קושי הם מן השמים, וממילא על כל הצלחה או קושי עושים

המשך בעמוד הבא <<<

"כָּל אֲשֶׁר צִוְּהָ ה' אֵלֵיכֶם בְּיַד מֹשֶׁה" (במדבר ט"ו, כ"ג)

ידוע מרבי ישראל סלנטר שכדאי לדבר דברי חיזוק לאלף אנשים, גם אם השומעים לא יושפעו מזה, רק המדבר בעצמו יושפע, שאינו עומד במדרגה שהוא מדבר עליה, וכשמדבר בפני הציבור זה מעורר אותו להתחזק באותם הדברים, ולשם כך כדאי לדבר.

שכר זיכוי הרבים

ואם גם אחרים מושפעים מדברי החיזוק, זוכים בזה לסיעתא דשמיא, כמאמרם (תענית ז,א) מתלמידי יותר מכולם, וזהו בהשגחה, כיון שהוא מזכה את התלמידים בתורה, מגיע לו גם כן הצלחה בתורה מידה כנגד מידה, וכך גם בכל העניינים. מי שמזכה את הרבים ביראת שמים יש לו סיעתא דשמיא להוסיף יראת שמים, ומי שמזכה את הרבים, גם הוא זוכה לסיעתא דשמיא להתעלות באותו הדבר.

ואפילו אם לא היתה כוונתו לכך, כפי שכבר סיפרתי מהגאון רבי יששכר מאיר זצ"ל ראש ישיבת הנגב, שהיה נוסע לחוץ לארץ לאסוף כסף לישיבתו, והיו נדבנים שריחמו עליו, מפני שהיה אדם חולה וחלש, וכשראו איך שהוא טורח ובא אליהם במסירות נפש למרות חולשתו, תרמו לו מתוך רחמנות, לא מתוך אהבת

תורה אלא מתוך רחמנות ואהבת חסד, וסיפר לי רבי יששכר זצ"ל כי הסוף היה שקיבלו גם אהבת תורה, כיון שזיכו את הרבים בתורה, שנתנו כסף לישיבה, ועל ידי זה עסקו בתורה, זכו בעצמם לאהבת תורה, מידה כנגד מידה בזכות התורה.

וגם זוכים בזה ללמוד תורה בעולם הבא, כפי שסיפר הגה"צ רבי בן ציון במברגר זצ"ל מעשה באדם אחד שנפטר, והשאיר אחריו עיזבון, וצווה לתת ממנו בשביל תורה, אך היורשים התמהמהו בזה, והנפטר הגיע בחלום, ואמר בעל פה מדברי הרשב"א בגיטין - למרות שבחיי לא למד ולא ידע רשב"א, כיון שבכספו קנו רשב"א ולמדו בזה (ובאותו זמן למדו בישיבה מסכת גיטין) זכה גם הוא ללמוד את דברי הרשב"א במתיבתא דרקיעא!

זכה וזיכה

זהו העניין של זיכוי הרבים, ורק מי שיש לו זכויות בעצמו יכול לזכות את הרבים, כמו שאמרו (אבות ה, יח) משה זכה וזיכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו, קודם זכה ואחר כך זיכה את הרבים,

מִרְן הַגָּאוֹן רַבֵּי גֵרְשׁוֹן אֲדֶלְשְׁטֵיין שְׁלִיט"א

כפי שנהוג בימינו, ואמר הסבא מקלם כי אצל הראשונים התפילה השפיעה כמו לימוד המוסר, כי תפילתם היתה כראוי עם כל הלב, וכפי שביאר בספר הכוזרי את עניין התפילה, שהתפילה משפיעה חיזוק האמונה וטהרת הנפש.

ובשולחן ערוך הלכות תפילה (צח, א) כתב שחסידים הראשונים היו מגיעים בתפילתם להתפשטות הגשמיות וקרוב למעלת הנבואה, וידוע שהחזון איש כשעמד בתפילה לא שמע כלל מה שמדברים אליו, ופעם אחת היו צריכים לדבר עימו בעניין של פיקוח נפש, ודיברו אליו ולא שמע, עד שהוצרכו לנענעו מעט, כדי שיפסיק לרגע מהריכוז בתפילתו.

רב ברוך בער

וכעין זה מסופר על דבקותו בתורה של רבי ברוך בער, שפעם אחת כשבאו לשאול אותו באיזה ענין, שמע שוב ושוב, ולא הצליח להבין את השאלה מרוב שהיתה מחשבתו תפוסה בתורה, ולא יכול היה להסיח דעת מזה, ולבסוף אמר לחתנו הגאון רבי ראובן שישמע את השאלה וישיב עליה במקומו, כי הוא לא מצליח להסיח דעתו מלימודו.

וכיצד היה העולם הזה של רבי ברוך בער? ידוע שהגרמנים ימ"ש בכל מקום שנכנסו הרגו את כולם, ואילו כשהגיעו לקמניץ מקום מגוריו של רבי ברוך בער, לא נגעו לרעה ביהודים שם, ולהיפך הם כיבדו את רבי ברוך בער ואמרו שיעזרו לו בכל מה שהוא מבקש, וזה היה שלא כדרך הטבע שהגרמנים ימ"ש עם כל אכזריותם הנוראה כיבדו את רבי ברוך בער, כי מן השמים שמרו עליו, ותורתו הגנה על כל העיר.

וכשהוצרך לעזוב את קמניץ ולנסוע לוילנא, לא היתה לו אפשרות לקחת עימו את ספריו, ושמעתי מאחד שהיה נוכח שם איך שרבי ברוך בער ניגש אל הספרים ודיבר אליהם, ובקושי גדול נפרד מהם.

ולאחר פטירתו התבטא החזון איש ואמר שאם רבי ברוך בער היה חי לא היתה השואה, כי דבקותו בתורה היתה מגינה על הדור למנוע את החורבן, אך הצדיק אבד, ומפני הרעה נאסף הצדיק (ישעיהו נז, א).

אם רבי ברוך בער היה חי לא היתה השואה, כי דבקותו בתורה היתה מגינה על הדור למנוע את החורבן

דבקות בתורה

ובדורנו גם כן רואים את כח התורה אצל גדולי הדור שדבוקים בתורה בלי היסח הדעת, והתורה נותנת להם השפעה, מלכות וממשלה וחקיקור דין ושאר המעלות המבוארות באבות פרק שישי. וזהו הדבר הראשון שבידינו לתקן, דבקות בתורה, שהקשר עם התורה יהיה יותר ממה שהיה בשנה שעברה, אפשר להתרגל בזה, וכפי שמבקשים שתרגילנו בתורתך, שההרגל נעשה טבע, ויש ערבות ומתיקות בדברי תורה, ואפילו אם בתחילה זה קשה, כל ההתחלות קשות, ואחר כך יערב לכם (רש"י שמות יט, ה) אם מתחילים זוכים לסיעתא דשמיא, כמאמרם (יומא לב, הבא ליטרה מסייעים אותו. יהי רצון שנזכה כולנו להיות באים ליטרה בעצמנו ולטהר אחרים, ונזכה לסיעתא דשמיא!

(שיחה ממרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א שבת שובה, וילך תשע"ז, מתוך עלון 'דרכי החיזוק')

חשבון למה נגזר כך מן השמים, ומה הסיבה לזה מידה כנגד מידה. ביקורת עצמית זה הדבר החשוב ביותר! יש אנשים שלא יודעים מה היא ביקורת עצמי, וכבר נאמר (משלי כא, ב) "כל דרך איש ישר בעיניו", ונאמר (שם כו, יב) "ראית איש חכם בעיניו תקווה לכסיל ממנו", היינו שאם אדם בטוח שהוא חכם, וסבור שכל מעשיו הם בחכמה ואין לו מה לתקן, ומחמת זה אינו עוסק בביקורת עצמית, אין לו תקווה וכפי שהיה אומר מרן הגר"ד פוברסקי בשם הגה"צ ר' ירוחם זצ"ל כי אדם שחושב על עצמו שהוא מושלם (א פארטיגער) ואינו עוסק בביקורת עצמית, זה הכי גרוע שיכול להיות, והוא אבוד, ואין מה לעשות איתו.

יש לעסוק תמיד בביקורת עצמית, כמו שכתב בשערי תשובה (ב,ט) "והנה אנשים צדיקים וישרים בלבותם, שאגה להם כלביא תמיד במחשבותם, וינהמו על חטאיהם כנהמת ים, ועל אשר קצור קצרה ידם בעבודת השם", היינו אפילו אם אין חטאים במעשה, יתכן שבשב ואל תעשה מקצרים בעבודת השם, וגם שב ואל תעשה הוא דבר חמור מאד.

ובשערי תשובה שער א' מבואר ששייך להיות מומר לדבר אחד גם על עבירות שבשב ואל תעשה כגון ביטול תורה.

עד כמה החיוב

ועד כמה הוא החיוב של תורה, ושל אמונה, שויתי ה' לנגדי "תמיד", וכן תלמוד תורה הוא מהדברים שאין להם שיעור, וצריכים ליהזר שלא יהיה אפילו משהו ביטול תורה, אמנם לפעמים קשה וצריך לנוח, אבל גם כשלא יושבים ליד הגמרא אפשר לחשוב בדברי תורה.

ומבקשים בהנני מכוון לפני הנחת תפילין שיהיו לנו "מחשבות קדושות" היינו לא רק שלא יהיו מחשבות אסורות, אלא גם מחשבות בטלות שלא יהיו, רק מחשבות קדושות של תורה ואמונה.

וזוהי באמת דרגה גבוהה מאוד, שלא כל אחד מסוגל לכך, וכבר דיברנו שאי אפשר בבת אחת להגיע לזה, אלא מתקדמים לפי הכוחות, ובמשך הזמן מתרגלים, עד שהמחשבה מעצמה נמשכת לדברי תורה, מרוב ההתעניינות והמתיקות שיש בזה. ורק מי שיכול ומזלזל יש עליו תביעה, אבל מה שאדם אינו יכול לא תובעים ממנו.

חיזוק האמונה

מסופר על הגאון רבי ברוך בער זצ"ל שבזמנו עדיין לא היה סדר מוסר קבוע בכל הישיבות, ובישיבתו של רבי ברוך בער "כנסת בית יצחק" עדיין לא הונהג סדר קבוע ללימוד המוסר, ופעם אחת דיבר מישהו עם רבי ברוך בער על חשיבות לימוד המוסר, ורבי ברוך בער הסכים לזה כי מוסר מוסיף יראת שמים, והתחיל ולמד מוסר פעם אחת, אך למחרת אמר שהוא רואה שאסור לו ללמוד מוסר, כי באותו הלילה לאחר שלמד מוסר לא ישן כל הלילה, ובאמת רבי ברוך לפי דרגתו לא היה צריך ללמוד מוסר, שגם בלי זה הוא לא מסיח דעתו מן האמונה.

ושמעתי בשם הסבא מקלם זצ"ל שאמר מפני מה לא מצינו בראשונים שהיה להם קביעות ללמוד מוסר, אמנם יש ספרי מוסר מהראשונים, ובשערי תשובה לרבינו יונה (ב, טו) גם כן כתב שצריך בכל יום לעסוק בחשבון הנפש, אבל לא היה קביעות לזה בציבור

יהודי חשוב ביקר אצל רבינו והוגש כיבוד קל, וכאשר קם האורח ללכת הבחין רבינו ששכח לברך ברכה אחרונה. ביקש להזכירו, אך חרד שלא יוכלם. עשה אפוא כחכמתו, אחז רבינו ראשו כחוכך בדעתו להיזכר ושאל בקול: "האם ברכתי ברכה אחרונה?"

כ"ק אדמו"ר ה'באר יעקב' מנדבורנה זי"ע, בזהירות מופלגת בכבוד הזולת

דאורייתא. ואז, בתוך הדברים, העיד רבינו על עצמו: "לפעמים רואה אני אדם שיש לי כל כך הרבה מה להגיד לו, על מצבו ועל מעשיו, דברי מוסר ותוכחה. אולם אני מתחזק בכל כוחי שלא לומר מילה, חס ושלוש שלא לפגוע. הוא בא לבקש ברכה, ולא שאדריכו בדרכי מוסר, ולכן אני מתאמץ וכובש בלבי את מה שיש לי להגיד". באחד הימים אמר רבינו לבנו: "היום רציתי להעיר לפלוני על דבר מסוים, והאמת שכבר למעלה מעשר שנים אני ממתין לו עד שאמצא הזמן הנכון והראוי שאז אני יכול להעיר ולהשפיע עליו" פעם אף התבטא בזו הלשון: "ישנם דברים שמפריעים לי כבר שנים, ולמרות שעושים לי אותם מדי יום ביומו, אף על פי כן לא אעיר עליהם עד יומי האחרון". וטעמו ונימוקו עמו ובסודו מי יעמוד, מה הם אותם דברים שכבש את מוסרו ולא העיר עליהם אף לא פעם אחת.

כשבאו ואמרו על פלוני שנוהג בדבר מסוים שלא כשורה וביקשו מרבינו שיוכיחו לשנות דרכו, השיב: "כבר שמונה עשרה שנה שידוע אני מזה, ועדיין מתלבט אני אם להעיר לו על כך". לפליאת הנוכחים, ביאר רבינו, כי דבר זה למד ממורו ורבו הגה"ק מהרי"ץ דושינסקיא זצוק"ל, שמדד במשורה דקדקנית את הערותיו ולא היה נבהל להוכיח על כל דבר הטעון תיקון.

פעם נידון על שולחנו עניינו של אדם שעבד באחד המוסדות הק', ואנשי הצוות הרגישו שאינו מועיל לאווירת הישיבה. אמנם לא מצאו בו נזק, אבל חשו שהעדר התועלת מצדיק את הרחקתו. כבר היו תמימי דעים שיש לפטרו, ורק נצרכו להביא את הדברים לפני רבינו כדי לקבל את אישורו. למרבה הפתעתם, סירב רבינו בתוקף לדון בפיטוריו, באומרו: "בעצמכם אומרים אתם כי אינכם חוששים שיזיק, אלא שלא נוח לכם עם שיגו ושיחו. אדרבה, אם יודעים אתם את טיבו וטבעו, תוכלו להתמודד עמו וליצור את המסגרת הנאותה לעבודתו באופן שיצמיח תועלת. הרחקתו לא תועיל לו, וגם תפגע בשמו הטוב, ובנוסף מי יודע מה יהיה מקום עבודתו הבא ואם שם יידעו כיצד להתמודד עמו בצורה נכונה". במשך תקופה ארוכה דאג רבינו לאותו אדם, כשהוא פוקח עין על תהלוכותיו, ואדהכי והכי נמצא לו מקום עבודה אחר שהתאים לו בצורה מועילה.

ניצב רבינו ליד ציון אביו הקדוש, כ"ק הרבי ה'דבר חיים' זי"ע, הטמון בהר הזיתים, וסביבו נאספים בחורי הישיבה הק', שזכו לעלות

המשך בעמוד הבא <<<

"יִהְיֶה קָלֵב אֶת הָעַם" (במדבר י"ג, ל')

עמלו בעבודת המידות החל בשנות ילדותו ולא פסק עד זקנה ושיבה, ובהזדמנויות נדירות זכו לשמוע מפי קדשו שהעיד על עצמו בכגון דא. כן העיד הגה"ח רבי אברהם מנשה הלטובסקי שליט"א, ששמע מפי רבינו כהאי לישנא: "בהיותי ילד כבן שש קיבלתי על עצמי שלא לפגוע בשום יהודי, ואכן יכולני להעיד על עצמי שמגיל שבע לא פגעתי מעולם בכבודו של אדם". ואם בפי אינשי דעלמא המושג 'לפגוע בזולת' נצבע בגוונים עזים של מחלוקת, הרי שאצל רבינו נראה דקדוק כחוט השערה בכל הקשור לכבוד הבריות, והיה נזהר בגדרי גדרים שמעשיו לא יולידו פגיעה עקיפה. כשאחד מנכדיו ביקש שרבינו ילמד עמו בחברותא, כמעט והסכים לבקשתו, אך מיד אמר: "והרי אינני יכול ללמוד עם כל הנכדים, ואם כן משהו עלול להיפגע". ולמותר לציין שמיד הזדרז וביקש את סליחת הנכד על שלא מילא מבוקשו.

ואילו באזני חתנא דבי נשיאה, מורנו הגה"צ ראש הישיבה שליט"א, העיד רבינו, כי עמל קשות מנעוריו לחנך את עצמו שלא להקפיד על זולתו, להוציא ולשרש מלבו כל סרך

של טינא וקפידא. ומקצת שבחו הגיד בעצמו, שכן צחצח רבינו את מידותיו בתכלית העידון והביאן לפסגות האצילות האנושית, ולא זו בלבד שלא הקפיד על זולתו, אלא שתקועה היתה אהבת הבריות בלבו ולא היה דבר בעולם שהיה יכול להזיזה או להחלישה. היו מידותיו הטובות מתעדנות באצילות מזוככת, כשעליהן חופפת ענוותנותו המופלגת, עד כי נחזתה דמותו בעיני רבים כמופת של 'אדם השלם'.

תחת אחד השיחים בהם האריך אומר בנושאים שבין אדם לחברו, ציין באזני שומע לקחו, כי הוא מצר ומלין על כך שאנשים יראים ושלמים מקפידים בדקדוקי הלכה שבין אדם למקום, וגם בדברים שאינם עיקרי העיקרים מחשיבים אותם להקפיד עליהם, ואילו בדברים שבין אדם לחברו נכשלים ומזלזלים אף בעיקרי מצוות

בברכה אחרונה. עוד בטרם הורגשה מבוכה על פני החתן האורח, הזדרז רבינו להגיש לו סידור כדי שיברך מתוך הכתב. ובטרם יחוש אי נעימות על שרבינו חושש שברכה מעין שלוש אינה שגורה על לשונו, הוסיף רבינו במתק: "כשאדם נמצא במקום שאינו רגיל, מצוי הדבר שמחמת כך הוא עלול להתבלבל באחת התיבות, ולכן לרווחא דמילתא כדאי לברך מתוך הכתב". כל זאת כדי להפיס דעתו של חתן צעיר שעוד לא מלאו לו ח"י שנים ---

אף בעקיפי עקיפין נמנע שלא לתקיים פגיעה בזולת בגינו או במחיצתו, וגם כאשר איש מן הנוכחים לא העלה בדעתו שיש פגיעה במעשה כלשהו, הקפיד רבינו ונשמר מאד ברגשותיהם של אחרים. על דוגמא נפלאה לדבר מעיד אחד מאנ"ש, שבשולחן הטהור שערך רבינו בחמשה עשר בשבט תש"ע, כאשר נשא כבר את חליו וסבל יסורים קשים, אזי לאחר סיום השולחן החל רבינו בחלוקת הפירות והגבאים האיצו בקהל הקודש להזדרז ולא לעכב את רבינו. בין הציבור הנדחקים ועולים לפני רבינו ניצבו שני אחים, קרובים בלב ונפש, אשר יחדיו עמדו ב'טיש' ובצוותא ניגשו אליו, אך מחמת הדוחק יצא שהאח הצעיר הקדים את אחיו הגדול. למרות חולשתו הניכרת, אחז רבינו בידו של האח הצעיר ואמר בחיך: "לרבות אחיך הגדול", ותוך כדי שהוא אוחז ביד שמאלו את ידו של הצעיר, הזדרז וגדש את יד ימינו בפירות ונתן בידי האח הגדול, ולאחר מכן ביד האח הצעיר.

(מתוך 'אביהם של ישראל')

עמו להשתטח ולשאת תפילה. רבינו עובר לפני התיבה, וכמקובל סיים כל פרק בפסוקו האחרון בקול רם. והנה באחד הפרקים שינה רבינו ממנהגו והחל מאמצע הפרק להגיד בקול. הנוכחים לא הבינו מדוע משמיע רבינו בקול עוז את אותו פסוק שבאמצע הפרק. רק בחור אחד הבין מיד את כוונת רבינו... שכן הלה ניצב בסמיכות מקום, ורבינו הבחין שהוא שוגה חמורות בהגיית אחת התיבות, באופן שמשנה את משמעותה לגמרי. "שבשתא כיון דעל על" לימדונו חז"ל (פסחים קיב.), ורבינו ביקש לתקנו כדי שמכאן ולהבא ייטיב לקרוא לפי הניקוד הנכון. במקום להגיד לו בהזדמנות כי הבחין בטעות שהורגלה על לשונו, בחר בדרך מחוכמת זו והחל לקרוא מאותו פסוק בקול ובהטעמה.

מקרה דומה אירע, כאשר יהודי חשוב ביקר אצל רבינו והוגש כיבוד קל לשולחן, וכאשר קם האורח ללכת הבחין רבינו ששכח לברך ברכה אחרונה. ביקש להזכירו, אך חרד גם לכבודו שלא יוכלם. עשה אפוא כחכמתו, ובעודו מתכוון לקום ממקומו ללוותו, אחז רבינו ראשו כחוכך בדעתו להיזכר ושאל בקול: "האם ברכתי ברכה אחרונה?", ומיד 'נזכר': "כן-כן, ברכתי" - ואגב כך נזכר האורח שלא ברך.

אחד הנכדים שזכה להינשא ולהיכנס בבית רבינו מעיד מאשר בדידה הוה עובדא, כאשר עוד היה חתן סמוך לנישואיו והוזמן לבקר אצל רבינו. תקרובת הוגשה לשולחן, ורבינו עודדו לברך ולטעום, ואילו רבינו עצמו נהג כדרכו בבחינת הכתוב (ויקרא כו, ה) "ואכלתם לחמכם לשובע", שהוא אוכל קמעא ומתברך במעיו. קודם שנפטר ממנו, ביקש רבינו מהבחור החתן שיואיל להוציא

איפה אפשר להאזין לשיעור יומי מקוצר בהלכות שבת?

איפה אפשר בכמה דק' לרכוש ידיעות מקיפות בהלכה?

האזינו עכשיו לשיעורי

הרה"ג רבי אריה זילברשטיין שליט"א

כ-5 דק' ביום וזכיתם ללמוד את ה'דף היומי בהלכה'

לפרטים 025609000

חלפו עוד כמה דקות, והוא ממתין לרגע הזה שבו ידרשו ממנו להחזיר את הכסף, והוא יזעק בכל לבו "לא לקחתי את הכסף", ולפתע הגרב"צ פלמן מסתודד עם הגרמ"א ברוורמן, לוחש לו באוזנו איזה משפט קצר, ולאחר מכן שניהם משתתקים וחושבים...

מעשה נפלא שסיפר הגאון רבי חיים שינקר שליט"א - ראש ישיבת "דרכי משה" על הכסף שנעלם בשבת בישיבת פוניבז'

בין הבחורים שהיו בחדר באותה שבת, היה עוד בחור חדש משיעור א' שעתה התחיל את דרכו בישיבה. הבחור היה שקט ועדין, לא הכירו אותו מספיק בכדי לדעת אם תוכו כבד, או לא. היה זה זמן קצר לאחר שהגאון רבי יוסף ישראלזון זצ"ל התחתן ועזב את החדר, וחברי החדר שהקפידו מאוד על הזמנים והסדרים, ביקשו שיכנס לחדרם בחור שקט שלא יפריע בשעות המנוחה וכדומה. ומשום כן זכה הבחור הצעיר להיכנס לחדרם של הבחורים החשובים הללו.

כאשר בא הבחור החתן ביום שישי להביא את הכסף, שהיה בתוך החדר הבחור הצעיר שהיה עד לכל מהלך הטמנת הכסף. טבעי מאליה שהחשד יפול על אותו בחור צעיר, שיצרו גבר עליו ולא עמד בנסיון ולקח את הכסף...

הבחור הצעיר לא היה טיפש, והבין מיד שהחשד יפול עליו, בפרט שהוריו היו עניים מרודים וסבירי מאד לחשוב עליו שהוא לקח את הכסף כדי לעזור להוריו.

הבחור עמד בצד והתחיל לדמיין איזה צרה צרורה עומדת ליפול עליו עכשיו, בתחילה יגשו אליו הבחורים החשובים הללו ויאמרו לו בשקט "כל אחד יש לו נסיונות אנחנו מבינים שכנראה לא עמדת בנסיון ולקחת את הכסף, בא תחזיר את זה בשקט ולא נספר את זה לאף אחד ונגמור את הסיפור".

והוא כמובן יכחיש את הכל מכל כל, שלא נגע בכסף ואין לו מושג היכן הוא. ולאחר מכן סיפור הגניבה יתפרסם בישיבה, וכולם יאמרו מי יכול להיות שגנב את הכסף, כנראה הבחור הצעיר הזה, שהרי כל חברי החדר הם בחורים צדיקים שלא יתכן כזו מציאות בעולם שהם יגעו בכסף שאינו שלהם, ובוודאי הבחור הצעיר החדש הזה הוא הגנב! נכון שהוא נראה בחור טוב שיושב ולומד ברצינות, אבל כנראה שבפנים הלב יצרו בווער בו והוא הסיטו לגניבה.

הבחורים יקטלגו אותו כגנב שפל, וידרשו ממנו להחזיר את הכסף בכל מחיר... הבחור ממשיך בדמיונו ואומר לעצמו, "אפילו אם אני ארצה לשלם את הכסף הזה רק כדי להסיר מעל ראשי את הבזיון הנורא הזה, אין באפשרותי לעמוד בסכום כל כך עצום. ואפילו אם הורי ימכרו את ביתם (שגם זה רק דירה עלובה בדמי מפתח), גם כן לא יצליחו לשלם את הסכום הזה". וכך הדמיונות ממשיכים ומפליגים למחוזות רחוקים, איך שהוא נזרק מהישיבה בבושת פנים, והוריו גם צריכים לעבור דירה לעיר אחרת כדי להסיר מעל ראשם את החרפה הזו.

חלפו עוד כמה דקות שהבחור שקוע בדמיונותיו על העתיד העומד להתרחש, והוא ממתין לרגע הזה שבו ידרשו ממנו להחזיר את הכסף, והוא יזעק בכל לבו, "לא לקחתי את הכסף", והוויכוח יתחיל כן-לא, לא-כן וכן הלאה. ולפתע קורה דבר מעניין, הגרב"צ פלמן מסתודד עם הגרמ"א ברוורמן, לוחש לו באוזנו איזה משפט קצר, ולאחר מכן שניהם משתתקים וחושבים...

לאחר דקה הגרמ"א ברוורמן מתעשת, מוריד את הכובע ואת

המשך בעמוד 49 <<<

"יְנַהֵי בְּעֵינָיו בְּחַגְבֵּים וְכֵן הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם" (במדבר י"ג, ל"ג)

המעשה מתייחס על אותם שנים בהם למד בבחורותו בישיבת פוניבז', והיה ישן באותו חדר יחד עם הגאון רבי משה אהרן ברוורמן שליט"א, ולהבחיל"ח הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל.

באחד מערבי השבתות, דקות ספורות לפני הדלקת נרות, נכנס לחדר אחד מהבחורים שבישיבה ובידו מעטפה עם סכום כסף גדול מאוד, ומבקש מהם להטמין את הכסף בחדרם עד מוצאי שבת.

הבחור הזה היה חתן כשבוע לפני החתונה, וקיבל מההורים את הכסף הזה בשביל לשלם בעבור הדירה, והיה אמור מיד אחרי שבת להעביר את הכסף לבעל הדירה. כאשר התקרבה השבת חשש הבחור להשאיר את הכסף בחדרו, שמא הידיעה על הכסף הרב המונח בחדרו תבוא לאוזניים שאינם ראויים, וח"ו כשלא יבחין יגנב הכסף.

ולצורך כן חיפש לעצמו חדר אחר שבו הוא יכול להיות בטוח שאף אחד לא יעלה על דעתו שיש שם כסף, ובפרט סכום כה רב של כסף, וכשיטמין שם את הכסף יהיה רגוע כל השבת שהכסף מופקד בידיים טובות, ואין לו על מה לחשוש.

הבחור החתן חשב לאיזה חדר כדאי לו ללכת, ומיד עלה על דעתו ללכת לחדר המדובר ששם אפשר לסמוך על הבחורים בלב שקט שלא יספרו על כך לאף אחד, ומצד שני גם אין שום סיכוי שאיזה משהו בעולם יחשוב שיש כסף ובפרט סכום כסף כה רב. וממחשבה למעשה, לקח את צרור הכסף, ורץ לעבר החדר המדובר בכדי להספיק לספר להם את פרשת הכסף, ולמצוא שם מקום סתר לפני התקדש יום השבת. החתן נכנס לחדר, סגר את הדלת וסיפר את הסיפור, חברי החדר שמחו מאד על האפשרות לעזור לו, ומיד מצאו מקום סתר ראוי להטמנת הכסף. בתוך הארון של הכביסה מתחת לכל הבגדים. לקחו גרב גדולה שמו בתוכה את הכסף, הוציאו את כל הכביסה מהארון ואת הגרב עם הכסף הניחו בתחתית הארון, ולאחר מכן החזירו את כל הכביסה למקומה, באופן שאף אחד לא אמור לעלות על דעתו שבתוך הכביסה מונחת גרב שבתוכה סכום כסף כה רב. וגם אם יכנסו חס וחלילה לחדר גנבים במהלך השבת, אין שום סיכוי שיחשבו שיש בתוך הכביסה כסף. במוצאי שבת חוזר הבחור לקחת את כספו, ולהפתעתו הכסף איננו... חברי החדר היו בהלם גמור, לאן הוא נעלם? הוציאו את כל הכביסה ממקומה, ובדקו בגד בגד, אולי זה נכנס לתוך בגד אחר, אבל אחרי הכל הכסף לא נמצא.

החדר בכללותו היה מסודר לגמרי, לא היה ניכר שביקר בו איזה גנב, אי לכך הפלא היה גדול מאוד, לאן הכסף נעלם...

"מי יודע מה קורה עכשיו באותו אתר תיירות? חוששני שמא תראו שם מראות לא טהורים, ע"כ אוסר אני בכל תוקף ליסוע לשם"

מרן בעל שבט הלוי זצוק"ל בדוגמא אישית של שמירת עיניים

הרב מנשה גליקזאהן

"וְהָיָה לָכֵם לְצִיצִית... וְלֹא תִתְּנוּ אַחֲרָי לְבִגְדֵיכֶם וְאַחֲרָי עֵינֵיכֶם" (במדבר ט"ו, ל"ט)
האור החיים הקדוש מביא על הפסוק את דברי התוספות במנחות (דף מ"ג), "דהציצית מעיד על ישראל שהם עבדי ה', וביאר את כוונת הכתוב "וראיתם אותו וזכרתם", פירוש כשיביטו בסימן עבדותם יתנו לב שאינם בני חורין לעשות כחפצם במאכלם במלבושם בדבורם ובכל מעשיהם כעבד שאימת רבו עליו.

ובכתוב "ולא תתורו", פירוש לצד שנגלה הוא דבר שהעין חפצה וחושקת בו, ומצוות המלך הוא ציווי עשות היפך הרצון הטבעי, ושנוא הערב המורגש ומן הנמנע שיעמוד בדבר אלא בהערת סימן עבדותו הוא יכופה להפך אשר עינו ולבו שם יחפוץ". עכ"ל. שמירת העיניים אינה מן העבודה שבקלות. לשם כך דרושה עבודה סיזיפית ומייגעת, להיות עבדים לה', וכפי שכתב בעל האור החיים, שזהו נגד רצונו הטבעי של האדם, להיות נמשך אחר ראיותיו ותאוותיו בכל עת.

בספר "הפוסק" מובא סיפור מופלא על מרן הגר"ש וואזנר זצוק"ל. סיפור המשקף את גודל זהירותו וחרדתו של רבינו מראות ראיות אסורות.

מה מתאים להביא עלי גיליון מעשה רב מבעל השבט הלוי מעניין שמירת העיניים. שכן בחיי חיותו פעל רבות ונצורות להרבות קדושה בישראל. העמיד חומות כנגד פגעי הטכנולוגיה לכל ייכנסו בקרב מחנה היראים לדבר ה', כשהוא נלחם בכל הכח ללא חת ומורא, כנגד פורצי שערי הקדושה.

סיפר בנו של רבינו הגאון ר' מרדכי אלימלך וואזנר שליט"א. היה זה בקיץ של שנת תשכ"ט, רבינו שהה אז להבראה בעיר הקודש צפת ת"ו. במשך כל שעות היום היה הוגה בתורה כמנהגו, ורק שעה אחת היה יוצא לשאוף מעט אויר. רבינו כידוע היה מקפיד ביותר על בריאות הגוף. אולם גם בשעת הטיול היה לוקח עמו כמה ספרי קודש. מעולם לא קרה שיצא לדרך ללא ספר קודש כלשהוא. במהלך הטיול היה נוהג לעצור ולעשות אתנחתא, ואז היה משמיע דבר תורה כיד ה' הטובה עליו, תחת אחד השיחים. פעמים היה זה דבר תורה, ופעמים שהיה אומר אתנו בצוותא פרקי תהילים. באחד מהטיולים הרחקנו נדוד ועלינו על אחד מהרי הגליל, הר מירון הידוע בכינויו הג'רמק, רבינו נטל עמו לדרכו באותו היום ספר תהילים, אך לא היה זה ספר תהילים רגיל, היה זה ספר תהילים עתיק יומין, מכורך בכריכה נושנה ומעוטר בפירושו של אחד מגדולי הדורות הקודמים. אותו ספר תהילים היה שווה סכום עתק, עד שסוחר עתיקות מוכנים היו להוזיל מכיסם ומהונם מאות אלפי דולרים.

והנה אירע ובאותו היום נשכח ספר תהילים זה על אחד השולחנות במקום. בתחילה לא שמנו לב לחסרונו של אותו ספר יקר ערך, רק כעבור כמה שעות לאחר תפילת ערבית שמנו לב להיעדרו של ספר התהילים. נקל לשער את הדאגה הרבה שחולל הדבר, הן באותם הימים לא היו כבישים סלולים מפותחים בין הרי מירון לצפת.

נסיעה שגריתית למקום היתה מסובכת מאוד אפילו בשעות היום. אחד מבני לווייתו של רבינו שחש עצמו אשם בדבר היעדרו של ספר התהילים, רצה לצאת לעבר ההר ולהביא את הספר. פנו כמה מהבחורים לנהגו של רבינו שסייעם לחפש את האבדה, הנהג שחשש מהנסיעה המפותלת בכביש לא סלול, ובפרט שכבר ירד הלילה, ונעשה חשוך, אמר שאם רבינו יביא לו את ברכת הדרך יעשה זאת. פנית אל אבי, מספר בנו ר' מרדכי אלימלך, ומסרתי את דברי הנהג, ובקשתי את רשותו לצאת לדרך. אבא נענה ראשו לשלילה ובתקיפות אמר: אוסר אני עליך לנסוע לשם בשום פנים ואופן.

מרן בעל שבט הלוי זצוק"ל

לתומי חשבתי שאיסורו של אבא לנסיעה נובעת מסיבה בטיחותית, סבור הייתי שמא חושש הוא מהנסיעה המפותלת בשעת חושך, ניסיתי לומר כי הנהג מודע לסכנה ולקושי והתחייב כי ייסע בזהירות מוגברת ובאיטיות, אך אבא לא השתכנע, ודבק בסירובו לנסיעה. ומשהמשכתי להפציר בדברים, אמר לי: "בני, הינך חושב כי איני מסכים לנסיעה זו בגלל סיבות בטיחותיות, אך לא זו הסיבה" השיב לי. "מי יודע מה הולך עכשיו באותו אתר תיירות, חוששני שמא תראו שם מראות לא טהורים, על כן אוסר אני בכל תוקף לנסוע לשם".

"ומה יהא על התהילים היקר?" הוספתי ושאלתי. ואבא ענה שמוטב ויאבד את התהילים היקר ובלבד שלא אקלע חלילה וחס במראה לא טהור.

הלכנו לישון בהרגשה חמוצה ובתקווה גדולה כי למחרת עם שחר נצא למקום ונמצא את ספר התהילים. אך לשווא היתה תקוותינו, כשהגענו לשם בבוקרו של יום, לספר התהילים לא היה כל זכר. חלפו 35 שנים מאותו מקרה, ובשנת תשס"ג, שהה אבא למנוחה באחת מערי אוסטריה, באחד הימים נכנס אליו יהודי עשיר מקומי, ואמר לו כבוד הרב, ברצוני לכבד אתכם בדבר מה. זה עתה רכשתי מסוחר עתיקות ספר תהילים יקר ערך, לאחר שרכשתיו ראיתי כי חקוק עליו השם שמואל הלוי וואזנר ובאתי אפוא להעניק לכם אותו במתנה...

כשהתקשרתי לאבא ביום שישי באותו שבוע כדרכי, סח לי אבא בהתרגשות: אתה יודע איזו שמחה גדולה היתה לי? זוכר אתה את אותו ספר תהילים שנשכח על ההרים ליד מירון? השבוע לאחר 35 שנה חזר אלינו ספר התהילים.

התרגשתי מאוד לשמע הידיעה והבנתי שעל זה נאמר: "לא יאונה לצדיק כל און", אבא הרי לא רצה לקחת את הספר בשעתו מפני הקפדתו על טהרת העיניים והנה משמים שב הספר לידי.

כיצד דיווח העיתון הרוסי על המפלה הרוסית הצורבת מול ארה"ב?

מי עומד מאחורי הכותרת הראשית? • הכל עניין של הסתכלות!

ומה ידווח בעיתונות באירופה? "3 ישראלים ופלשתינאי אחד נרצחו בתקרית אלימה על רקע לאומני בתל-אביב..."
האם אחד הדיווחים שקראתם זה עתה שיקרי? - לא. ממש לא.
האם אחד הדיווחים סטה, ולו במילה אחת, מהאמת? - לא ולא.
השאלה היא שאלת ההתייחסות, היחס והזרקור שניתן לכל דבר.
הכתב והעורך בוחרים, מתוך אינטרס ברור ביותר, להאיר באופן מיוחד מידע מסוים ולהפנים מידע אחר, לפאר רב או נציג ציבור אחד ולהקטין את האחר. לדווח בהרחבה על מה שחשוב בעיניהם ולהמעיט בחשיבות הדיווח של הדברים הפחות חשובים, או אלו שיוכלו להביך אותם או להפריע למהלך משנתם הסדורה. הכל נכון, הכל אמיתי, אך הכל בעיני המתבונן, הכל נמצא במשקפיים שלו, וביכולתו להחליט מה להדגיש ומה להקטין, מה חשוב ומה לא. המרגלים, עליהם אנו למדים בפרשת השבוע, לא שיקרו. הם

דיברו דברי אמת. משה תבע מהם דיווח על המתרחש בארץ, והם הגישו דו"ח מפורט ונאמן, המדויק בפרטיו. אולם, הם הוסיפו מילה אחת, המובלעת ומצנעת בדבריהם. מילה, המסגירה את נבכי ליבם. מילה זו הינה המילה - "אפס", "אפס כי עז העם".
המרגלים לא הסתפקו רק בתיאור העובדה כי "עז העם", בעוד את הערכת המצב ישאירו בידי משה. לא. הם הכריזו באוזני

העדה כולה: "אפס כי עז העם". כלומר, אנו מרמזים לכם בזאת, כי לא נוכל לנצחו בקרב, כי אין לנו סיכוי לכבוש את הארץ. בתוספת מילה זו, העניקו כיוון לדיווח המודיעיני, מסכו רפיון וחסרון אמונה בקרב השומעים, ובנו רקע נוח להמשך מתקפתם הפסיכולוגית. מתקפה, שמטרתה להניא את לב העם מעלות ארצה ומלכובשה. המרגלים הוסיפו משפט נוסף: "וגם ילדי הענק ראינו שם", כדי להגביר את אפקט הפחד. וכן גם "עמלק יושב בארץ הנגב".

והמילים, כך אמרו חז"ל הקדושים, נבחרו בקפידה:
"מה ראו לפתוח בעמלק? משל למה הדבר דומה, לתינוק שסרח ונלקה ברצועה, כשמבקשים להפחידו, מזכירין לו הרצועה. כך היה עמלק רצועה רעה לישראל" (ילקוט שמעוני במדבר, רמז תשמ"ג).
ניצול אמצעי הפחדה מרומזים, העלאת שמו המערורר חלחלה של אויב, שאותו כבר פגשו בשדה הקרב מיד בצאתם מארץ מצרים. וכך, למרות הדיוק במסירה "אובייקטיבית" של מראה עיניהם בארץ, הם טמנו בלבבות את זרע הפורענות, שהכשיר את הרקע לדיבור גלוי יותר.

"כך דרכם של מספרי לשון הרע: פותחין בטובה ומשלימין ברעה".
ואמרו חז"ל: "וכל לשון הרע, שאין בו דבר אמת בתחילתו, אין מתקיים בסופו" (סוטה לה, א).
זהו סגנון הדיבור הקלוקל של: "כן, אבל..."

כיצד נבחין באמת?

השוחד מעוור עיני חכמים ואדם לא רואה חובה לעצמו, אם כן,

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

עורכי העיתון הרשמי של ברית המועצות "פראודה" ("אמת" ברוסית, כאשר לא רק תוכן העיתון היה שקרי ומסולף, אלא גם השם שלו...), לא ידעו כיצד לדווח למלינוי הקוראים על המפלה הצורבת של ברית המועצות במירוץ המכונניות, שנערך יום קודם. בתחרות הגמר של מירוץ המכונניות השתתפו הרוכב האמריקאי, נציג הקפטליזם "המרושע", למול הרוכב "המהולל" מברית המועצות, נציג האימפריה הקומוניסטית. הנהג האמריקאי הוא זה שניצח, ואם כן, כיצד מדווחים על המפלה הצורבת? ב"פראודה" העלו רעיון גאוני, וכך נכתב בעיתון הרוסי, שחור על גבי לבן: "בתחרות מירוץ המכונניות שנערך אמש, הגיע הרוכב הרוסי למקום השני, בעוד שהרוכב האמריקאי הגיע למקום אחד לפני המקום האחרון..."

...

"כמליון יהודים שומרי תורה ומצוות יצאו אמש לרחובה של ירושלים עיר קדשנו, כדי למחות, לזעוק ולהתחנן אל הקב"ה ית"ש, כדי שיצילנו מזרועותיו של בית משפט העליון, השולח את טלפיו אל קדשי ישראל" - דיווחה העיתונות החרדית, לאחר עצרת התפילה הענקית שהתקיימה, לפני מספר שנים, בשערי ירושלים כמחאה על החלטות הבג"צ, המכרסמות בנשמת היהדות בכל פסק ופיסקה - "מליון יהודים, חרדים לדבר ה' ולתורתו, הביעו קול מחאה והתפללו במשך זמן ממושך, קראו פרקי תהילים וסליחות וקיבלו על עצמם עול מלכות שמים, בקריאה הניצחית של "שמע

ישראל" ו"ה' הוא האלוקים". היה זה מעמד מופלא, מרומם ונעלה מאין כמותו, של קידוש שם שמים לעיני רבבות אלפי בני ישראל".
"רבבות לובשי שחורים הפגינו בירושלים נגד בית משפט העליון, כאשר לטענתם מונע הבג"צ מהחרדים תקציבים ועוצר את תהליך ההתחרדות של המדינה" - דיווחה העיתונות החילונית - "למרות הכוונות הגדולה להתפרעויות של חרדים, עברה ההפגנה בשקט יחסי וכמעט ולא נרשמו אירועי אלימות מיוחדים, למעט שריפת מספר עגלות אשפה וקריאות גנאי לכיוון השוטרים". עיתון חילוני אחר דיווח על "ירושלים פקוקה: במשך 4 שעות היתה ירושלים חסומה לתנועת רכבים, לאחר שאלפי חרדים הפגינו נגד ה"השתלטות החילונית" לדבריהם. מאות נהגים ממורמרים עמדו בכבישי העיר הפקוקים והביעו את זעמם על סגירת העיר. "אם החרדים רוצים להפגין", אמרה נדיה, תושבת העיר, "שיפגינו במאה שערים. הם לא צריכים לסגור את כל ירושלים בשביל לקרוא את התפילות שלהם..."

ערבי ישראלי בן 18 יצא למסע ג'יאהד ברחובות תל אביב. הוא דקר ורצח שלושה יהודים ופצע ארבעה. תושבי תל-אביב רצו בעקבותיו ואחד המאבטחים שלף את אקדחו, ירה בו והרגו. מה תדווח העיתונות הישראלית? "שלושה הרוגים וארבעה פצועים בפגיעה מחריד בתל אביב. המחבל נוטרל". וכיצד תדווח העיתונות הערבית? "לוחם חופש פלשתינאי נרצח על ידי ישראלים, לאחר ששלשה ישראלים מצאו את מותם בתקרית עם לוחם החופש..."

בעניין שילוח המרגלים כמש"כ "שלח לך לדעתך", ועל כן כל עוצם חכמת משה רבינו טעה בדקות ההיא, כי לא יכול להרגיש בה. ומעתה נתבונן, אם משה רבינו ע"ה לא נתפס על טעות זו, היאך נתבעו עליה ישראל? הרי מכאן לימוד גדול כי אפילו טעות כזו, שלא יוכל להרגישה משה רבינו על אחרים, הרי בעצמם יכולים לראותה במבט האמת שלהם, רק אם ירצו. לכן מוטל על האדם - כותב ב"ילקוט לקח טוב" - להתחזק במידת האמת וכך יוכל הוא להביט בכל דבר ועניין בראיה מפוכחת ונכונה.

...

שניים נכנסו לאותו כולל אברכים, כדי ללמוד יחד מספר דקות, עד לתחילת הפגישה ששניהם היו אמורים להשתתף בה. אחד נכנס ונפעם, נרגש כולו ממאות האברכים השוקדים על תלמודם במרץ בלתי נדלה, פותחים ספרי ראשונים ואחרונים, מתווכחים בלהט, צוללים לעומקי הסוגיות. ואילו השני רואה את שני האברכים המפספסים בצד, את ההוא שיצא החוצה להפסקת סיגריה ואת ההוא שנרדם על הסטנדר שלו.

אצל הראשון האברכים הלומדים הם פסגת העולם כולו, אנשים שמוכנים לכלכל את משפחתם הענפה באלפי שקלים בודדים, רק כדי לקיים את רצון ה' יתברך על הצד הנעלה ביותר. הוא רואה, באמת, רק את המאות שלומדים. והשני? הוא מזלזל באברכים.

בתוככי תת ההכרה שלו הוא מקנא שהוא לא מסוגל ללמוד יום שלם כמותם ולחיות ללא מותרות מיותרות. הוא באמת רואה רק את האברך שמתבטל כעת או את זה שנרדם על משמרתו.

יענקל מתעב את הנואם שניצב לפניו, ולכן הוא יספר על שגיאות הדיבור והטעות שלו בדרשה, כאשר אחרים, שהקשיבו לאותה הדרשה עצמה ואוהבים את הנואם, נהנו מכל רגע ואפילו התמוגגו מאותה שגיאה נחמדה של הדרשן ואיך הוא יצא ממנה, באילתור מעניין.

מי שהצביע נגד ראש העיר, ימצא תמיד פגמים בהתנהגותו. מי שהצביע בעדו, יברך על אותה ההתנהלות

עצמה. כך בכל דבר ועניין שאנו עסוקים בו. כמובן, ישנה ביקורת אמיתית ועניינית, אך אם נתמיד לעקוב אחר תחושות לבבנו, נופתע... ויותר מכך. מתוך ההסתכלות והביקורת שלנו, אפשר לגלות עלינו עצמנו. כפי שאמרו חכמים: "הפוסל - במומו פוסל". אתה רואה שחורות? כי אתה שחור. אתה רואה ורוד? כי אתה ורוד. --- ושתמיד נסתכל במשקפים ורודות על גדולי התורה, תלמידי החכמים, ועל כל היהודים כולם.

מי שהצביע נגד ראש העיר, ימצא תמיד פגמים בהתנהגותו. מי שהצביע בעדו, יברך על אותה ההתנהלות עצמה. כך בכל דבר ועניין שאנו עסוקים בו

כיצד יתכן שנבחין באמת? הרי ההסתכלות שלנו כל כך סובייקטיבית וצרה? התשובה, כותב הגרא"א דסלר זצ"ל במכתב מאליהו (ח"א עמוד 146), שהנגיעה אינה מכסה לחלוטין על האמיתי גם לאחר שהיצר הרע מפנה את האדם ומטעה אותו לחשוב שההסתכלות השיקרית שלו, אמת היא, מכל מקום יודע הוא בעצמו שדרך האמת היא בכל זאת אמיתית יותר, ואת השקר מחשיב רק כתחליף לאמת. מחסדי הבורא יתברך הוא שלא נתן ליצר רשות לכסות את האמת לגמרי. כל אדם יכול להבחין בליבו - בדרך כלשהי - באמת הצרופה. כמו שנאמר לגבי גלות הגוף "לא מאסתים ולא געלתים לכלותם", כך הוא גם בגלות הנפש, אין הכרת האמת כולה לגמרי בתוך גלותו של הסיטרא אחרא, לכן צריך האדם להתבונן תמיד ולזכור כי רק האמת היא המציאות ואשר ידמה אליה שקר הוא ואינו כלום. אחר שישריש בעצמו הכרה זו ישתמש בהתבוננות היראה כדי להינצל מן השקר ולהבחין בינו לבין האמת. אדם הבודק את פעולותיו וענייניו על פי הסתכלות זו, זה אשר הרגלנו לקרוא שהוא מביט במבט אמת. אנו למדים מכאן דבר נפלא, לראות עד כמה כוחו של מבט האמת, וכמה האדם אחראי אפילו על טעות דקה מן הדקה, מכיון שיכול לבררה במבט האמת.

במאמר "הבטחון וההשתדלות" (מכתב מאליהו חלק א' עמ' 487) כותב הגרא"א דסלר זצ"ל בעניין המרגלים, כך: "זה לשון הילקוט ריש שלח: 'אמרו ישראל משה רבינו, נשלחה אנשים לפנינו, אמר להם למה? (שקודם חטא המרגלים היה דבר פשוט שאין לעשות השתדלות כזו...) אמרו לו שכבר הבטיחנו הקב"ה שאנו נכנסים לארץ כנען ויורשים כל טוב... והרי שמעו שאנו נכנסים... אם מטמינים הם את ממונם... ולא נמצא כלום, נמצא דברו של הקב"ה בטל, אלא ילכו מרגלים...". נתבונן נא, הלא דור דעה היו ולא בקל היו טועים, ואף על פי כן חשבו בדעתם שכל חפצם לשלוח מרגלים אינו אלא למען קידוש השם. דור מקבלי התורה עם כל עוצם הבנתם, לא עמדו על טעות זו.

גם משה רבינו לא היה יכול לעמוד בזה שאין כוונתם לשם שמים ממש, כפי שמסיק בילקוט שם "כיון ששמע (משה) כן נלכד בידם שנאמר וייטב בעיני וכו'". והנה משה רבינו בעוצם חכמתו היה מכיר כל אדם בתוך תוכו על פי כל צדדי כוחות נפשו, אפילו הטמונים ביותר כמו שכתוב "ואתה תחזה מכל העם" ואמרו חז"ל שמשה הבחין בכל אחד על פי חכמת הפרצוף. ואחר כל אלה לא עמד משה על טעותם של ישראל. כיצד יתכן דבר כזה? בעל כורחנו צריכים אנו לומר שהטעות היתה דקה כל כך עד שאפילו משה רבינו לא היה יכול להרגיש בה, כי הקב"ה תבע חטא המרגלים מישראל ולא ממש.

רבינו הגרא"א ז"ל (באדרת אליהו פ' דברים) כותב שהיו באים ישראל אל משה לשאול כל אחד על עבודת ה' הפרטית שלו, ומשה היה מלמדם את העצות והדרכים לכל אחד בעניינו הפרטי על פי ה'. הרי כי בחכמה היותר גדולה אי אפשר להבחין בדקותם של כוחות הנפש, ורק על פי ה' בנבואה בירר להם. ובעניין המרגלים כבר נכתב במאמר הנ"ל שלא רצה ה' לגלות למשה את האמת

עכשיו בקו השיעורים של דרשו
077-2613337
 מידע שיעורים עדכונים

הטעות בזיהוי... זרם הדמעות הבלתי נשלט... וההבלגה בעת הכעס... שהביאו למציאת הזיווג משמים!

הרב בנימין גולד

"יְהִי כְּלָב אֶת הָעַם אֶל מֹשֶׁה" (במדבר י"ג, ל)

בחכמה נפלאה פעל כלב בדברו אל עם ישראל להשקטם מרוגזם על משה בפרשת המרגלים, רש"י מפרש שכלב כדי להשתיק את העם הערים עליהם, התחיל צווח ואומר 'וכי זו בלבד עשה לנו בן עמרם? בני ישראל חשבו שבא לספר בגנותו של משה, ומתוך שהיה בלבם על משה בשביל דברי המרגלים שתקו כולם לשמוע גנותו, ואז ניצל את רצונם לשמוע והתחיל מדבר בשבחו אמר 'והלא קרע לנו את הים והוריד לנו את המן והגיז לנו את השלוי, והמשיך לומר את דבריו 'ויאמר עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה: אך בהתבוננות בדברים רואים כאן עצה נפלאה מאד לשכך את מידת הכעס וההקפדה, שהנה ראיתי בספר אוצרות התורה שהביא להקשות, שהרי מיד לאחר שהתחיל לומר את דבריו, חזרו העם והתחילו רוגזים וכועסים 'וילונו על משה ואהרן' ויאמרו כל העדה לרגום אותם באבנים', אז מה הרויח כלב במה שהשתיקם לדקות ספורות והצליח להשחיל להם כמה מילים, אם בסופן זה לא עזר במאומה?

אכן, הרבה הועיל כלב באותו הרגע בו הפסיקם והשתיקם, הוא הפסיק את כעסם ורוגזם שלא יהיו בנשימה אחת, ובזה צינן את רתיחתם שלא תהיה בוערת ובשעת כעס גם שהייה של רגע ערכה רב ועצום.

מפורסם על הנהגתו של מרן רבי ישראל מסלאנט צוק"ל, שהיה בורח מכל ריח של קפיידא וכעס, וכשהיה נצרך להראות כעס כדי להחזיר אנשים מדרכם הרעה, היה מסובב פניו אל הקיר, ולוחש 'זה רק כעס פנים ולא כעס הלב' ולו רק כדי שלא יכנס בו ולא חשש קל של כעס אמיתי.

גם כשאדם כועס, כדאי לו, לחכות ולהמתין ולו רגע אחד, ואז כבר מובטח שרמת כעסו תרד, כל מהות הכעס היא ההתפרצות וחוסר השליטה שלכן נחשב הכועס כעובד עבודה זרה, שלא שולט על עצמו באותו רגע ומסיר מעצמו עול מלכות שמים, ולכן ההמתנה הרגעית היא התרופה להתפרצות הכעס עד להעלמותו המוחלטת. סיפור נפלא מובא בספר אמונה שלמה על גודל המעלה של הבולם פיו בשעת כעס, כמה רב שכרו! וכך מובא שם: את הסיפור הזה שהתרחש ממש לאחרונה או ליתר דיוק ב"א חשון קיבלתי רשות לפרסם מבעלי המעשה, בתקווה שיתן חיזוק באמונה ולזיכוי הרבים, זה סיפור על משפחה ברוכת ילדים בעיר חרדית, אם המשפחה הגיעה לאחת מרשתות המזון שלא נזכיר את שמה, וקנתה לפי צרכיה של המשפחה, מילאה עגלה והגיעה לחשבון, כאן חיכתה לה הפתעה לא נעימה בכלל, הקופאית פונה לאשה אם המשפחה ואומרת ללא כל התראה מוקדמת: 'את הגנבת יש לכל הקופאיות תמונה שלך ושל הבת' ומיד שלפה הקופאית את התמונות לעיניה המבועות של האשה שכל מכריה יעידו עליה כאשת חסד גדולה כבעלת יראת שמים וכו'.

האשה לא הבינה על מה מדובר בכלל, ואז פונה אליה הקופאית שוב, 'לפני שבוע את קנית פה ולקחת עם הבת שלך דברים שהיו מונחים כאן על הדלפק שלא היו שלך, הם היו שלי, והנחתי אותם כאן בשבילי, וכשהם נעלמו פניתי אל קצין הביטחון והוא

בדק במצלמות וראה שאת והבת שלך לקחתם את הדברים, והוא הפיץ אצל כולנו את התמונה שלך ושל הבת, וביקש להודיע לו כשתבואי שוב על מנת לעצור אותך ולהתלונן עלייך למשטרה... האשה ההמומה הבינה מיד במה מדובר, ובאותו רגע התמלאה בכעס נוראי על הקופאית שחרצה את דינה לעין כל... אולם היא החליטה שהיא מתגברת על עצמה ותענה בנחת וברוגע כדי לא לבייש את הקופאית.

לאחר כמה שניות היא הצליחה להרגע פנתה אל הקופאית ואמרה לה: איך את מדברת כך הרי למחרת כבר החזרתי את כל המוצרים שנלקחו בטעות, כי כשהגעתי לחשבון היו לי הרבה דברים ואז

התקשרתי לביתי שהיתה בבית שתבוא לעזור לי, והיא לא ידעה מה שלי ומה לא, והעמיסה את כל מה שהיה מונח על הדלפק בשקיות, ובבית כשראיתי שיש דברים שאינם שלי שלחתי מיד להחזיר, ואפילו ביקשתי מאחראית המשמרת שתשים לב כי אני לא

יודעת של מי זה, ובכלל איך את מניחה דברים שלך בדלפק שבו מניחים לקוחות אחרים את המוצרים לעשיית החשבון, תראי מה את גורמת... וכאן כבר לא יכלה לעצור מרגשותיה, וזרם דמעות בלתי נשלט פרץ מעיניה כשהיא חושבת על הביזיונות שהתמונה שלי ועוד של הבת שלי שגם כך כבר מבוגרת ועוד לא התחתנה וזה מה שחסר לבת שלי שהיא ממש צדיקה ולפרסם תמונה שלה כגנבת' ה' ישמור!

האשה ניגשה אל אחראית המשמרת כולה נסערת למזלה זו היתה אותה אחת שקיבלה את המוצרים ולא הבינה על מה הדמעות וסערת הרגשות, רק כשהבינה אחראית המשמרת את המקרה ניגשה לקופאית ואישרה שכבר באותו היום כל המוצרים חזרו וזה בשל הטעות של הקופאית עצמה שבזמן העבודה החליטה לעשות קניות, והוסיפה חטא על פשע שהניחה את הכל בדלפק הלקוחות, וכל אחד יכול להינזק בצורה כזו כמו האשה המסכנה שכבר הפיצו את תמונתה ותמונת בתה בין העובדים והקופאיות כגנבת.

האשה חזרה לביתה כשדמעות עדיין יורדות מעיניה, הבת מבינה שדבר מה קרה לאמה והיא בלא לדעת על מה ולמה, מנסה להרגיע את אמה, 'את הרי יודעת שיש הרבה נסיונות בחיים עברנו כל כך הרבה מה את דואגת, יש אבא בשמים שהוא עוזר ותומך ולא עוזב אף אחד', והאם מתחילה לספר אודות הקניה והחשדות התמונות והקופאיות, והבת שאינה מאמינה שהיא נושא השיחה מגיבה בתדהמה 'אבל החזרנו עוד באותו יום את הדברים, מה גם שלא אנחנו אשמים לא הייתי אמורה לחשוב שאני אורזת דברים שאינם שלי', היא מרגישה שהיא צריכה לפעול מהר ויש לה אפשרות אפילו לתבוע את הקופאית הזו אבל היא חוזרת לעצמה ומביטה באם בעוצמה רוחנית שרק בת ישראל מחונכת יכולה לעמוד בה

המשך בעמוד הבא <<<

מדוע סירב בתחילה רבי מאיר חדש לחבורת לימוד בספר 'הפץ חיים'?

הרב ישראל ליוש

"ולא תתורו אחריו לְבַכְּכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם" (במדבר ט"ו, ל"ט)

מצאנו בפרשנותנו פעמיים את שורש המילה 'לתור', בתחילתה ובסופה, בתחילת הפרשה נשלחים המרגלים לתור את ארץ כנען, ובסוף הפרשה מזהירה אותנו התורה שלא לתור אחרי הלב והעיניים.

הגאון הצדיק רבי שלום שבדרון זצ"ל אמר בשם אחד מגדולי ישראל שיש בזה 'קל וחומר', ומה כאשר נשלחו המרגלים בהיתר לתור את ארץ כנען, הם נכשלו, והתוצאות היו הרות אסון, קל וחומר כאשר אוסרת התורה לתור אחרי העיניים, התוצאות יכולות להיות מסוכנות ביותר.

ובאמת אמרו שגם המכשול של המרגלים ב'לתור' את הארץ היה משום שהם תרו את הארץ אחרי הלב, היינו שהם באו על מנת להסתכל על הארץ עפ"י הדעות המוקדמות שהיו בלבם קודם לכן, היה להם רצון לחפש את הרע ואת המאיים, אם הם היו תרים את הארץ

בעין טובה ובעין אמיתית, בלי רצונות מוקדמים שליליים הם היו רואים דברים אחרים ומפרשים אותם אחרת.

גם בציווי התורה שלא לתור אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, מקדימה התורה את הלב לעין, למרות שקודם העין רואה ואח"כ הלב חומד, כדי ללמדנו שהעין רואה את מה שהיא רוצה לראות, העין עוקבת אחרי הדברים שהלב חומד, אם נרצה לראות את סביבתנו בעין חיובית אכן נראה אותה כך, ואם חלילה נחשוב עליהם בחשיבה מוקדמת שלילית כך גם נראה אותה, בדיוק כפי שהמרגלים ראו את הארץ.

בספר על המשגיח הגאון הצדיק רבי מאיר חדש זצ"ל, רבי מאיר מספר על קבוצת בחורים מבקשים שהתכוונו ללימוד בחבורה את הספר 'הפץ חיים' כמה דקות מידי יום, אך היו בחורים שלא ששו על היוזמה ואף גילו לה התנגדות, הם החליטו לעלות למשגיח ולהימלך בדעתו.

המשגיח הפתיע את הבחורים ואמר כי אף הוא מתנגד לרעיון,

הבחורים נדהמו מהתשובה, הם היו בטוחים כי המשגיח ישמח על רעיון החיזוק בשמירת הלשון, ואף יברך אותם על כך. ותיכף הסביר המשגיח את התנגדותו, כאשר השורש פגום לא יועיל לנו כלום לימוד ההלכות, השורש בשמירת הלשון הוא 'אהבת ישראל' אמיתית, וכאשר חסר בשורש, מה יועיל לימוד ההלכות?

אסביר לכם העניין עפ"י דוגמה מהחיים - המשגיח המשגיח את דבריו - ראובן בא אל שמעון ומספר לו: 'בנך יענקלה' היכה ילד אחר מהשכונה ללא כל סיבה', יענקלה שלי? - הגיב שמעון - לא יתכן, הוא ילד עדין, זה ממש לא מתאים, כדאי לך לבדוק את הדברים לפני שאתה בא אלי בטענות שוא.

פרו הגאון רבי מאיר חדש זצ"ל ילדים שמתחבקים

לאחר בירור קצר התברר כי ראובן לא טעה ואכן כך היה יענקלה של שמעון החל במריבה עם ילד אחר ללא כל סיבה, או אז עבר שמעון לעמדה מתגוננת, 'עליך להביך' - אמר שמעון - יענקלה סבל כל הלילה מכאבי שיניים עזים, הוא לא יכול

היה להירדם, ולכן כנראה הוא לא שלט בעצמו.

'למדים אנו מדוגמא זו' - אמר המשגיח - 'שכך מגיב אדם כאשר באים לספר לו לשון הרע על אדם שהוא אוהב באמת', אם היינו אוהבים אחד את השני באמת, לא היינו מוכנים לשמעו עליו כל דבר גנאי, איך יתכן מצב שאנו כן שומעים דברי לשון הרע על זולתנו? - תמה המשגיח בזעקה, אין זה אלא כי חסר לנו בשורש, חסר לנו באהבת ישראל.

ע"כ, לפני שאתם באים ללימוד בספר הלכות לשון הרע של הפץ חיים, עליכם לעבוד על מידת 'עין טובה' כי רק כך אכן תראו בזולתכם את הטוב ולא תדברו או תשמעו עליו לשון הרע. לאחר שנוכח המשגיח לראות, כי הדברים היוצאים מלבו אכן נכנסו אל לב התלמידים, אמר להם: בינתיים עד שתתקנו את שורש המידה, קיימת סכנה שתכשלו באיסורי לשון הרע ורכילות, לכן, בכל זאת ראוי שתלמדו בינתיים הלכות לשון הרע, כדי שתדעו כמה חמור העניין ותמנעו מלהיכשל בו מצד יראת העונש.

<< המשך מעמוד קודם

לא טוב, היא ביקשה את סליחתה, אך תוך כדי ההסבר והדמעות אמרה הבת 'תדעי לך שאני יודעת כמה שאני צודקת, ואני היום כבר לא צעירה ועוד לא התחתנתי ואם אני צודקת אתחתן עוד השנה בעזרת ה"י', כאן נשברה כבר גם הקופאית והיא פתחה את סגור ליבה, היא נשואה שנים רבות ועדיין לא זכתה לפרי בטן אין לה ילדים, הבת שמעה והתרגשה מאוד ואמרה שהיא סולחת בלב שלם ואף הבטיחה לה שתתפלל עליה ולא רק זה אלא הלכה לקנות שוקולד משובח וכמובן שילמה ונתנה לקופאית במתנה על מנת להמחיש את מחילתה הן נפרדו בחיבה ואחוה כאילו מאומה לא קרה.

הבלתי יאומן קרה ושבוע לאחר מכן הבת התארסה בשעה טובה! רגע אחד של הבלגה על כעס! שכרו הרבה מאד, גם בהורדת הכעס ותוצאותיו, וגם בשכר עצום מן השמים.

"אמא", היא אומרת, "היום י"א בחשון יום פטירתה של רחל אמנו ששמרה על שתיקה וזכתה לשבטים כיוסף ובנימין, אני מעדיפה ללכת בדרכה ולשתוק וה' יהיה בעזרנו, אני אגש לחנות שם אדבר עם הקופאית ואסביר לה את כל העניין".

היא ניגשה לקופאית וכנראה שהקופאית עוד לא הפנימה שהיתה פה טעות, 'זו את' היא שואלת בציניות 'כולם פה כבר מכירים אותך', הבת שרצתה לקבור את עצמה במקום שתקה...! היא ידעה שהיא בנסיון קשה יש לה יכולת לענות ואף לתבוע את אותה קופאית שמזיקה לשמה הטוב, אך היא בכאב עצום נשכה את שפתיה והסבירה לה באיפוק ובנועם את הטעות של הקופאית הגם שכבר הסבירו לה וגם הנהלת החנות כבר ביקשה את סליחתה וסליחת אמה, וכמובן הסירו את התמונות, היא הבינה שלקופאית יש בעיה מסוימת ולא ידעה מהי, לאחר שהסבירה לה הכל והקופאית הבינה היטב כמה טעתה וכמה מצבה עכשו

חיזור כמת עומד ר' משה במקומו ללא נייע. נוסעים חששו שמא אירע לו דבר מה, ירדו מן העגלה, הביטו בו אולי נחבל או קפא, אך לא: 'טלית כשרה', זו היתה בקשתו היחידה של האיש

הרב אהרן כהן

"דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצת" (במדבר ט"ו, ל"ח)
מתוך תלמידיו הרבים של הגאון רבי אליהו מוילנא בלטו שניים: היו אלו האחים רבי משה ורבי יצחק אשכנזי. שניהם נודעו כבחירי תלמידיו של הגאון. ור' משה אף התפרנס בזכות הספר אותו חיבר 'ברית עולם', שנודע כספר עמוק בחכמת הקבלה. גדולה וחשובה היא מצות ציצת, עד שהיא שקולה ככל המצוות, וכדאיאתא בגמרא (מנחות מג, ב): רבי שמעון בר יוחאי אומר, כל הזריז במצוה זו - זוכה ומקבל פני שכינה, כתיב הכא: 'וראיתם אותו', וכתוב התם: 'את ה' אלהיך תירא ואותו תעבוד'. תניא אידך: 'וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה'' שקולה מצוה זו כנגד כל המצוות כולן

ביום מן הימים, החליט ר' משה כי יקבל עליו הלכה כלשהי, אותה יקפיד לקיים בכל עת ובכל מצב, לכל פרטיה ודקדוקיה, ואפילו אם המחיר לכך יהא כרוך במסירות נפש. לאחר מחשבה,

גמר בדעתו כי ההלכה שהוא מקבל על עצמו שלא ללכת ד' אמות בלא ציצת, וכפי המוזכר בגמ' 'אמר ליה רב יוסף בריה דרבה: אבוך במאי זהיר טפי? אמר ליה בציצת. יומא חד הוא קא סליק בדרגא, איפסיק ליה חוטא ולא נחית... מאז, הקפיד שלא להתהלך רגע אחד ללא ציצת, והציצת - מהודרת תהיה בתכלית ההידור. ממון רב שהשקיע במצווה זו, ואף כאשר נדרש לכך מאמצים רבים - לא הביט כלל על הקושי שבדבר.

הדברים הגיעו לשיא, כאשר נאלץ למסור לשם כך את כל כספו והוא עשה זאת בשמחה וללא כל פקפוק.

וכך היה המעשה: היה זה כאשר ר' משה עשה את דרכו לביתו, לאחר ששב מן הכפר שבו שימש כמלמד, הפעם האחרונה שבה עשה את הדרך הלזו, היתה לפני חצי שנה. אז היו פניו מועדות לכפר, ומאז ועד עתה במשך כל התקופה לא פקד את ביתו ואת בני משפחתו, השמש עמדה ברום השמים, זמן 'מנחה גדולה' הגיע, הורה אפוא לעגלון כי יעצור את הסוסים ממרוצם, והוא נעמד בצידי הדרך לתפילת מנחה. עודו עומד בתפילה, גופו מתנוועע בלהט והנה נתפסו ציציותיו בענפי אילן, הנסיון לחלץ את חוטי הציצת המסובכים מן העץ לא עלה יפה. אחד החוטים נותר מסובך בין הענפים ונתלש מחבריו, ר' משה החניק זעקה שעמדה להיפלט מפיו. מחשבות רבות חלפו במוחו, אך הוא ידע: ללא ציצת כשרה - אין הוא זז מכאן ולו כדי צעד. אמת, המקום בו הוא עומד נחשב כמקום סכנה, ואף בלא ציצת הוא רשאי להסתלק משם - אך הוא לא יקל ראש לרגע במצווה שקיבל על עצמו, ואשר לקיומה מוכן הוא למסור את כל מאודו ואף את נפשו. לכן פנה אל העגלון, הנפש החיה היחידה מלבדו בכל האזור: 'ראה, ציצת טלית נפסקה ועתה איני יכול לזוז מן המקום. אולי תואיל להיכנס לעיירה הקרובה, והבא לי משם 'טלית קטן' שציצותיה כשרות!"

העגלון מילא את פיו בצחוק 'ירדת מדעתך?' שאל בלעג 'לחזור מרחק של שעותיים והכל בכדי להביא טלית בד? עלה על העגלה וסע לביתך, שם תוכל להתעטף בטליתות רבות ככל שתאוהו נפשך... חילופי הדברים נמשכו עוד זמן רב, עדי פקעה סבלנותו של העגלון והוא איים להמשיך בדרכו בגפנו. סוף דבר, לאחר התמקחות ושידולים מסר ר' משה לעגלון את צרור כספו, וזאת כדי שהלה יאות להביא עמו מהעיירה הקרובה טלית חדשה. הצרור, אגב, הכיל את כל כספו של ר' משה המשכורת אותה קיבל בעד עבודתו משך כל מחצית השנה האחרונה, ואשר בה התכוון להאכיל את ילדיו ובני ביתו בכל התקופה הבאה... העגלון המופתע מהסכום העצום המונח בחיקו ואשר אותו לא ישתכר גם במאמץ של חודשי עבודה רצופים, לא ידע את נפשו משמחה: סכום כה גדול, והכל בשל חומרה טיפשית ובלתי מוסברת. מימיו לא נתקל בחסר דעה שכזה, שימסור לו את כל כספו תמורת שליחות קלה שכזו...

לאחר מחשבה נמלך העגלון בלבו והחליט לוותר על כל הטירחה, מוטב יעשה דרכו לביתו, והיהודי יסאר במקום לבדו, אלא אם כן יחליט בסופו של דבר ללכת גם בלא טלית כשרה. וכך נותר ר' משה במקום עד הערב, את הלילה עשה במקומו תחת האילן שבצד הדרך, אך הוא לא חשב לרגע לסגת מהחלטתו: זו ההלכה שקיבל על עצמו, ולמענה הוא מוכן אף למסור את נפשו.

יום חלף וגם יומיים, האוכל המועט שבצקלונו תם, וכמעט שכלתה נשמתו. ביום השלישי חלפו לידו עגלה ובה יהודים הנוסעים לוילנא, בשארית כוחותיו קרא להם ר' משה לעצור, והם עצרו תחתם בבהלה.

חיזור כמת עומד ר' משה במקומו, ללא נייע. הנוסעים חששו שמא אירע לו דבר מה, ירדו מן העגלה, הביטו בו אולי נחבל או קפא, אך לא: 'טלית כשרה', זו היתה בקשתו היחידה של האיש. אחד הנוסעים פתח את קישורי תרמילו, שלף מתוכה ציצת כשרה שהניחה את דעתו של ההלך. ר' משה לבש את הטלית לגופו, וניאות לעלות על העגלה הנוסעת לעירו. לאשתו, שציפתה בכליון עיניים למשכורתו של בעלה אחר ששה חודשי היעדרות, לא גילה ר' משה דבר מכל שאירע 'גנגב' הסכים לומר, ולא יסף, וזו היתה אכן האמת לאמיתה...

שנים אחדות חלפו, ולר' משה הגיעה הידיעה המעציבה: אחיו, ר' יצחק, חולה אנוש והוא עושה את שעותיו האחרונות בעולם הזה. מיד אץ ר' משה לאתר עגלה, שתביאהו חיש מהר לביתו של אחיו. בהגיעו, כבר שהו אנשי 'החברה קדישא' לצד מיטת החולה, שנראה כבר מינון לכל עניין. פרט לנשימותיו החלושות לא נראה כל קשר בינו לבין החיים. ר' משה עמד למראשותיו רגע ושניים, לאחר מכן פנה לסובבים בבקשה כי יצאו מן החדר, הבקשה, המוזרה אמנם, התקבלה. אנשי החברה קדישא, התלמידים ובני המשפחה

המשך בעמוד הבא <<<

האם מותר ללבוש בלילה בגד עם ארבע כנפות ללא ציצית?

כמה דקות לפני הנץ ניתן לברך על הציצית? ומדוע אסור לאשה ללבוש טלית?

הרב יעקב ברגמן

בפרשת השבוע אנו קוראים על מצות ציצית. בפסוקי הציווי של מצוה זו נאמר: "וְרָאִיתֶם אֹתוֹ וְזָכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה'", ודרשו חכמינו ז"ל שמצות ציצית היא דווקא בזמן שבו ניתן לראות, דהיינו ביום ולא בלילה.

ונחלקו הפוסקים בפירוש הדבר: לדעת הרמב"ם - הלובש בגד בן ארבע כנפות ביום חייב בציצית, וכשלוש בלילה פטור מציצית; ולדעת הרא"ש - בגד המיועד לשימוש ביום, או ביום ובלילה, חייב בציצית אפילו בלילה, והמיועד לשימוש בלילה בלבד פטור מציצית אפילו ביום.

להלכה - אין ללבוש ביום בגד בן ארבע כנפות ללא ציצית אף אם הוא מיועד לשימוש בלילה בלבד, וכן אין ללבוש בלילה בגד בן ארבע כנפות ללא ציצית, אם הוא מיועד לשימוש גם ביום; אולם אין לברך אלא כשלוש ביום בגד המיועד לשימוש (גם) ביום, ומהלכה זו אנו למדים גם שזמן הברכה על מצות ציצית בבוקר, הוא מהזמן בו אור היום מספיק כדי "שיכיר בין תכלת ללבן", ובלשון אחרת: "שיראה את חבריו הרגיל עמו קצת בריחוק ארבע אמות ויכירנו". ובתרגום זמן זה למעשה, רבו השיטות והמנהגים, והם נעים בין 6 דקות לאחר עלות השחר, ל-30 דקות לפני הנץ החמה. והמתעטף בטלית לאחר עלות השחר, בטרם הגיע הזמן האמור - יש אומרים שרשאי לברך; ויש אומרים שלא יברך, אלא ימתין

עד הזמן הראוי לברכה, ואז ימשמש בחוטי הציצית ויברך, וכך יש לנהוג. ומי שברך לפני הזמן הנ"ל, לכל הדעות לא יברך שנית; ואף מי שברך בטעות לפני עלות השחר, לא יברך שנית.

ומכיון שמצות ציצית תלויה בזמן מסוים - ביום ולא בלילה - הריהי מצוה ש'הזמן גרמא', ולפיכך נשים פטורות הימנה. אך בניגוד למצוות אחרות

שהזמן גרמן, אין הנשים מקיימות מצוה זו, משום שאינה מצוה 'חיובית', אלא 'קיומית', דהיינו, שאין מצוה (מדאורייתא) לרכוש בגד כדי לקיים בו מצות ציצית, אלא לקשור ציצית בבגד קיים כאשר לובשים אותו.

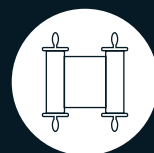
ולפיכך, לבישת ציצית לאשה היא דרך גאונה. ובנוסף - בגד המיוחד לציצית, דהיינו טלית קטן וטלית גדול אסור לאשה ללבושו משום איסור "לא יהיה כלי גבר על אשה".

[שו"ע יז, ב, ומשנ"ב ה; ביאורים ומוספים דרשו, 1. שו"ע יח, א רג,

ביאור הגר"א ה, ומשנ"ב ב, ג, ט ו"א; ביאורים ומוספים דרשו, 12 ו-14]

- מדוע שלח משה רבינו את המרגלים למרות החשש שמא יחטאו?
- מה ההבדל בין המרגלים ששלח משה למרגלים ששלח יהושע?
- כיצד הפכו המרגלים מנשיאי ישראל לחוטאים ומחטיאים?
- מהו המנהג הראשון שיש להודיע לגרים הבאים להתגייר?

השאלות
בפרשת
השבוע

כל התשובות בספר 'דרש דוד על התורה' לרכישה התקשרו 02-5609000

<< המשך מעמוד קודם

בסיימו לא השתהה רגע נוסף בחדר. הדלת נפתחה, ר' משה חש החוצה ולבני המשפחה שנכנסו התגלתה עובדה מפליאה. פניו של החולה העלו סומק, אגלי זיעה השתקפו על מצחו הקודח ועיניו נפקחו לרווחה.

"מים" זעקו אלו, "הביאו את הרופא", זעקו אחרים, בחסות ההמולה חמק ר' משה מן הבית, כשאיש לא שואלו מה חולל ברגעים הספורים בהם שהה בחדר...

כעבור ימים אחדים קם ר' יצחק ממיטת חוליו, בריא ושלם ללא זכר ממחלתו. מאז חי חמש עשרה שנים נוספות בהן לא נזקק לפקוד את חדרו של הרופא ולא פעם. בזכות מצוות ציצית שאחיו הקדוש מסר את נפשו עליה...

(נצוצות)

יצאו מן החדר תמהים מה מבקש האח לומר ברגעיו האחרונים. אולם הם טעו בהערכתם. ר' משה לא פנה כלל לאחיו החולה, כי הפעם פנה לקרן זוית והתייפח בתפילה: "ריבונו של עולם", זעק במר, "הורית בתורתך על מצוות ציצית, ואני קיימתיה כהלכתה בכל מאודי ובכל נפשי: מסרתי את כל כספי כדי לקיימה, אף שידעתי כי בכך גוזר אני עלי ועל משפחתי חיי רעב. כמעט ומסרתי עליה את נפשי, כאשר כפסע היה ביני ובין מיתה ברעב ובצמא על אם הדרך".

ר' משה השתהה רגע, אחר המשיך: "מצווה נוספת יש בתורתך, מבשרך על תתעלם' הריני מוסר אפוא את שכר המצווה לאחי, תעמוד מצווה זו שקיימתיה במסירות נפש, לזכותו ותשלח לו רפואה שלמה מן השמיים".

מנחם הרנ"פ שיינברג זצוק"ל

פעם מעד ונפל על הרצפה בביתו, אחד ממשמשי ניסה להרימו ולאחר כמה נסיונות עלה בדעתו להוריד ממנו כמה ציציות

<< המשך מעמוד 1

שיהיה מהנהגתי זו לרבים, לא הייתי נכנס לכל זה, אולם עתה משקבלתי על עצמי הנהגה טובה זו אין אני רשאי להפסיקה. כמה וכמה פעמים כשעסקו בשיעורי ה"משמרת חיים" בענייני ציצית בהם הרבה לדון ולשאת ולתת, ושם הזכיר רבינו שכדי לקיים את המצוה מן ההכרח שתהיה ללבוש הנאת הגוף מלבשית הציצית או הנאת לבישה, כגון לחממו או להגן עליו, או לתכשיט ובלי זה אינו מקיים המצוה, שאלוהו והרי רבינו עצמו לובש את הטליתות גכס בימות הקיץ הלוהטים ובטח יש לו צער מכל הציציות ואינו נהנה מהם. השיב לו רבינו: אולי לאחרים יש צער, אני עצמי נהנה מכל ציצית וציצית ואיני מרגיש שום צער גם בימים חמים. התלמידים קיבלו את התשובה ויחד עם זה הבינו את דרגתו הנוראה וחיבת המצוות שלו. בטבעו אהב תמיד אוויר צח ומקומות קרירים, אך מעולם לא התאונן על חום בהקשר לציציות, למרות שמדרך הטבע אמורות היו הציציות להציק לו מאד, וסיפר נכדו הג"ר ישראל אלטוסקי שפעם ביקש ממנו רבינו להשיג לו תפילין של יד והראה לו שמחמת החום והכובד של הטליתות התעגלו הצדדים של צידי הבית של התפילין, למרות זאת מעולם לא התאונן על חום מחמת הציציות.

למעלה מזה, כתוצאה מעומס הציציות נוצרו אצלו פצעי כוויות כואבים ורבינו לא התאונן עליהם ולא חשב להפסיק ללבוש הציציות בגינם, ההיפך פעם כששאלו בן משפחה שטיפל בפצעים, האם זה נובע מהציציות, ענה לו רבינו אדרבה, אם כן, הלא זה כמדליה של כבוד, פצע שנעשה כתוצאה מקיום מצוה.

"איני יודע מי נושא את מי"

התייחסות נוספת מעניינת מאד לעניין זה היתה בפי רבינו כאשר נשאל כמה פעמים איך הוא מסוגל לשאת כל כך הרבה ציציות, תשובתו היתה "איני יודע מי נושא את מי, האם אני את הציציות או הם אותי". כך סיפר הג"ר ישראל רזנברג מראשי הישיבה שפעם שלחו אחד מגדולי ישראל שישאל את רבינו על העניין, ענה לו רבינו בתוך הדברים: אם היו יודעים מה שזה נותן לי לא היו שואלים על זה בכלל.

כך מספר גם אחיין רבינו ותלמידו הג"ר מאיר שיינברג רב קהילת "אורח חיים" פלטבוש ניו יורק, מי שבביתו התארח רבינו שנים רבות בעת שהותו בארה"ב. באחת השנים האחרונות להגעתם הבחינה פעם הרבנית ע"ה שרבינו עייף מאד ושאלה אותו בקול, הלא אתה חלש ומדוע אתה עדיין סוחב עליך את כל הטליתות? ענה לה רבינו: "אם היית יודעת מה זה נותן לי, היית מבקשת ממני שאלבש עוד ועוד".

ואכן נס מופלא ארע לרבינו, כאשר הציציות הרבות היוו חציצה ישירה מפגיעה. היה זה בשנת תשכ"ו רבינו נסע לעיר בני ברק לשמחת נישואי תלמידו ואחייו רבי גרשון קויפמן, בדרך ארעה תאונת דרכים ולכל יושבי הרכב היה נס גלוי מלבד מכות שקיבלו לא יצאו בנזק משמעותי, אולם לרבינו היה נס גדול מכולם, פגוש הרכב, אותו מגן שנמצא בקדמת כל רכב, יצא ממקומו מעוצמת ההתהפכות ועף לכיוון רבינו ונעצר באמצע ציציותיו. היה זה אות ומופת לדבריהם ז"ל שהמצוות הם בגדר אגוני ומצלי למי שמקיימם.

המשך בעמוד הבא <<<

אני לובש גם בשביל אלו שלא זכו. כך תובן גם העובדה שכאשר עבר ניתוח והרופא ביקש ממנו להסיר כמחצית מכמות הציציות בהן היה לבוש למשך תקופה, לא מיהר להסכים. כמה ממקורביו שניסו לשכנע אותו בצורך לשמוע להמלצת הרופא ראו שהוא בצער ולפתע אמר להם שאם יוסיפו שעות לימוד יסכים לזה. כנראה הרגיש באחריות להפחית בקיום המצוה.

יש ששמעו מפיו שערך אחר יש למצוה שמגיעה בקושי, שאז השכר גדול יותר כאמרם "לפום צערא אגרא". פעם, באחד מימי הקיץ הלוהטים, כשבא למסור שיעור היה חם מאד ומעיק בחדר שיעורים, שאפילו מאוורר לא היה בו, הוא נכנס לחדר עם טליתותיו והתחיל לצחוק, לא הבינו מה פשרו של צחוק זה... ואז החל לומר, אינכם מתארים שביום שכה חם בחוץ ואנו לומדים תורת ד' בעומק העיון, איזה שכר מחכה לנו בשמים על כך שמשקיעים מאמץ ביום כזה. סיפרו אז שנזדמן לישיבה טכנאי של חברת בזק שבא לתקן את הטלפון הציבורי וכשראה את רבינו שאלו, האם לא חם לך? ענה לו רבינו: האמן לי, שם חם יותר.

ולמרות כל זאת נשאר טעמו האמתי כמוס וחתום ולא הסכים בשום אופן שיחקהו. תלמיד סיפר לו פעם שהיה בעיר מרוחקת וראה פרוש אחד ששובש כמה ציציות. רבינו נראה דרוך, ביקשו שכאשר יפגוש אותו שוב יברר מפיו האם בהנהגתו זו הוא מסתמך עליו. ואכן כך עשה התלמיד וכשהתברר שעושה זאת מדעתו הפרטית ולא הסתמך עליו נחה דעתו.

"אני נהנה מכל ציצית וציצית"

לא קל היה לרבינו לעמוד בהידור מצוה זה, שכן מלבד הצד המעשי של הידור זה שהיה אמור הדבר להיות קשה מאד עבורו, שהרי משקל הציציות היה גדול מאד, לפחות עשרים קילו מרוכזים ויש אומרים הרבה יותר (קרוב לשלושים!) אותם נשא לכל מקום עד גיל שיבה וזקנה מופלגת. תלמידים שסייעו לו ללבוש את הציציות סיפרו שלהם כאנשים צעירים לא קל היה להחזיקם מרוב כובד, מה גם שבדרך הטבע לבישת בגדים כה רבים אמורה להעיק מאד, בפרט בימים חמים, אולם לגודל חיבת המצוה לא ראה בכל זה שום קושי לעומת ערך המצוה הכביר. אם היה לו קושי היה זה "אי ההבנה" שבהידור זה. רבינו בענוותנותו ראה עצמו כאיש פרטי הנוהג את דקדוקו לעצמו אולם הציבור שהביט בו לפי גדלותו האמיתית והעצומה התעניין מאד ונשא ונתן בהנהגה זו כאילו היה זה עניין ציבורי. הוא נכנס להתייעץ בזה עם כמה מגדולי הדור בתוכם מרנן הגאון מטשעביץ והגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל והם חיזקו את ידיו. כך מספר גם אחיינו הרה"ג רבי יוסף קויפמן שבעת ששאלו פעם את רבו הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל על הנהגת הציציות של רבינו ענה שרבינו הוא אדם גדול וכל מעשיו מחושבים ואין להרהר אחריהם. למרות זאת פעם התבטא רבינו: לו הייתי יודע מראש את העסק

"אם היית יודעת מה זה נותן לי, היית מבקשת ממני שאלבש עוד ועוד"

שוויון של רגע של מצות ציצית

ככל שנהג בכל תרי"ג מצוות התורה כבוד ומורא, הידור ודקדוק, חיבת מצוות ציצית היתה מיוחדת אצלו במינה. דוגמא לדבר, לפני מעריב היה יוצא מבית המדרש לחדרו כדי לקחת את הכובע להתפלל מעריב, אז היה מוריד את הטלית גדול. תלמיד רצה לחסוך ממנו את הדרך והביא לו הכובע לבית מדרש, רבינו הודה לו וביקש שיותר לא יעשה זאת, באומרו הפסדתי כמה שניות... הלה לא הבין בתחילה, מה רבינו הפסיד? אחר כך הבין, רבינו היה מחושבן עם הורדת הטלית עד הגעתו לחדר ובזה שהביא לו את הכובע אליו נמנעו ממנו אותם שניות בודדות של מצוות ציצית. זר לא יבין זאת, הרי היו לו כ"כ הרבה טלית קטן וכל היום הלך בטלית גדול, וכאן החזיק ראש שלא להפסיד שניות ממצוות ציצית. עד היכן הדברים מגיעים, בזקנותו ארע פעם שמעד ונפל על הרצפה בביתו, באותה שעה שהה בבית אחד ממשמשו בקודש. הוא ניסה להרימו בחוסר הצלחה, ואז, לאחר כמה נסיונות עלה בדעתו לנסות להוריד ממנו כמה ציציות, אולי כך יצליח. ברגע שניסה לשלוח את ידו לגעת בציציות להסירם, הסיר רבינו את ידו מציציותיו בתנועת יד, כאומר, תשאיר אותי פה כך על הרצפה, ולא תוריד מעלי אפילו ציצית אחת.

תלמידו שאלו, נוהג הוא כדעת רבינו ללבוש טלית קטן מצמר דווקא כפי שפוסק המשנה ברורה (סימן ט' סעיף ו'), אך היות ושורש הלכה זו נובע מדעת הרמב"ם (סוף פ"ג מציצית, הובא בבי"י סוף סי' ח' ובחינוך מצוה שפ"ו) והוא גופא סבירא ליה שכסות לילה פטור מציצית, אם כן לפחות בלילה יוכל ללבוש טלית קטן מבד רגיל? אמר לו רבינו מיד, גם אם היית צודק בחשבונך, אך מה תעשה בבוקר מהרגע שטיטול ידים ועד שתלבש את הט"ק מצמר, בזמן זה תפסיד את הלכתחילה, לכן אם לובש אתה בלילה, לבש גם אז מצמר.

אכן, רבינו עצמו לבש גם בלילות טלית קטן מחשש לשיטת הרא"ש שמקיימים מצוות עשה של ציצית בלילה ולמרות שיש

אוסרים זאת, סמך על הכרעת הרמ"א שניתן להקל בזה ולבשם. בשיעור ההלכה בישיבה עלו פעם המנהגים השונים שנהיגי אינשי, בסדר לבישת הבגדים כאשר יוצאים מהמקוה, זה אומר בכה וזה אומר בכה. רבינו ששמע אותם מדברים והגיב, איני מבין הרי המטרה היא ככל הניתן מהר יותר ללבוש בחזרה את הציציות, איזה עניינים אחרים, גדולים יותר מזה יש?

סיפר רבי דוד וייס רופא השיניים של רבינו, כשהגיע רבינו לטיפול בפעם הראשונה, הוריד את התפילין של ראש שהרי לא שייך במציאות להשאירם, אולם את כל הציציות ביקש להשאיר, אמר לו רבי דוד שהוא חושש שזה עלול לפגוע בטיפול, אולם רבינו הרגיעו ושכנעו להרשות לו להשאירם.

חיבת המצוה

כה רבתה חיבתו למצוה זו שכאשר ביקשו להנותו, אם זה בני משפחה או תלמידים, ידעו שהדבר שישמחו ביותר הוא להביא לו ציציות חדשות, עם כל מה שכבר היה לו. תלמיד הישיבה רבי גד ישרון סיפר שהיתה תקופה שהיה מגיע לישיבה מוכר ציציות, פעם ראה את רבינו קונה אצלו ומרוב חיבה שילם לו יותר משוים ולא רצה לקבל ממנו עודף.

אחת מבנותיו הגיעה פעם מחו"ל והביאה לו כמה ציציות במתנה, היא ביקשה ממנו שהיא מעוניינת לתת לבעלה ציצית אחת משלו. השיב לה רבינו: אתן לך כסף שתקני לו ציצית, אך לא אוכל לתת לך ציצית משלי.

סיפר רבינו גרשון קויפמן: לאחר כיבוש העיר העתיקה הלך פעם ברגל עם תלמידים לכיוון הכותל המערבי ומצא בשוק הערבי סכום כסף. הוא החל לדון ולהתפלפל אולי זה של יהודים שעוברים פה, בגדרי יאוש ומקום שהוא בגדר רוב עכו"ם, כשהכריע שזה שלו ביקש מרבי גרשון שיקנה לו בזה ציציות, והוסיף אם זה נפל מיהודי שיהיה לו לזכות.

(מתוך 'מגדלתו ומרוממתו')

אבל מה הסתודדו לפני כן שני הבחורים? התברר שכאשר הגרב"צ ראה שאין את הכסף ואין במי לחשוד אלא בבחור הצעיר הזה שנכח בחדר, הוא פנה להגרמ"א ואמר לו "לפני שאנחנו הולכים לחשוד במישהו, צריך לזכור את דברי החפץ חיים שאמר שהסיבה שהקב"ה ברא לאדם סברא עקומה היא כדי שכאשר הוא רוצה לחשוד במישהו שעשה איזה דבר, צריך קודם לדון לכף זכות אפילו סברא עקומה. לכן בוא נחשוב קודם בסברא עקומה לאן יכול הכסף להעלם". ושניהם השתתקו כדי לחפש את העקמימות ששם הכסף. וכך הגיעה המחשבה אולי כאשר הארון היה מלא בבגדים נדחף מעט הקרש של הארון, ונוצר סדק קל והכסף נפל שם...

ראוי לזכור את היסוד הזה שגם במקום שנדמה לאדם שהוא הצודק, ויש לו הוכחות ברורות על כך, בכל זאת לא מוכרח וצריך עוד ועוד לבדוק אם לא טעה במעשיו.

(מתוך 'שלמים מציון')

החליפה, לאחר מכן מוריד גם את הסוודר. ליבו של הבחור מתחיל לרעוד, הוא בטוח שהוא עומד עכשיו לגשת אליו... וסופו קרב. אבל לא, הוא מתכופף לתוך הארון שהיה עמוק, מכניס את הראש עמוק בארון, ולא הסתפק בזה אלא עמד ונכנס כולו בתוך הארון. הבחור מתפלל מה הוא עושה, הרי כבר הוציאו את כל הדברים מהארון, וכולם רואים שאין בתוכו כלום, ומה יש לו להמשיך ולהתבונן שם ולהכנס לתוכו.

חצי דקה הוא שהה בארון, ולהפתעתו הוא יוצא כשבידו הגרב עם הכסף. התברר שבסוף הארון למטה נוצר פתח קטן בין הארון לקרש של גב הארון, וכאשר הניחו שם ביום שישי את הגרב ועליו דחפו את כל הכביסה, הסדק התרחב מעט והגרב נדחף ונפל מאחורי הארון. והיה בזה נס גדול, כי בדיוק במקום שבו נפל הכסף היה חור של צינור ביוב, והכסף היה אמור ליפול שם ולהעלם בתוך הצינור. אלא שבסוף הארון היה מסמר קטן והגרב נתפס בו ובזכותו לא נפל. ותהי הרווחה...

דבר נפלא שכתב החזון איש באגרת לבחור שהתלונן על כך שהוא מתמודד עם ניסיונות קשים מאוד בעבודת ה', וכתב לו החזון איש, שהעצה לזה היא לקבוע סדר קבוע ללימוד הלכות שבת, כי הזוהר הקדוש כותב ש'מינייה מתברכין כל שיתא יומין'

הגאון רבי אהרן מרדכי גרין, מחבר הספר 'ילקוט הליכות ועניינים הנוגעים למעשה', מרבני העיר בית שמש ומגיד שיעור ב'דף היומי בהלכה', בשיחה על איך לומדים הלכות שבת והסגולה לזכירה • לרגל תחילת לימוד הלכות שבת במסגרת הדף היומי בהלכה

יעקב א. לוסטיגמן

"מְקִישׁ עֵצִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת" (במדבר ט"ו, ל"ב)

בשנים האחרונות זרח אורו של הספר 'ילקוט הליכות ועניינים הנוגעים למעשה', אשר כשמו כן הוא: עוסק בהלכה באופן הכי מעשי, כך שהלומדים יוצאים עם ידע ברור כיצד עליהם לנהוג בענייני ההלכה השונים. הספר שכתבתו עדיין בעיצומה, כבר כולל שלושה כרכים העוסקים בהלכות שבת ומועדים, הלכות ברכות, תפילה, בשר וחלב ועוד, וכן הלכות ייחוד וטהרה.

ביקשנו לשוחח עם הגאון רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א, מחבר הספר, אשר מוסר מדי ערב שיעור ב'דף היומי בהלכה' בבית המדרש של כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב שליט"א, בבית שמש, בו מכהן הרב גרין כרב בית הכנסת. • מה מיוחד כל כך בהלכות שבת יותר מכל ההלכות האחרות, שאנשים רבים מתעוררים ללמוד דווקא את ההלכות הללו ביתר שאת וביתר עוז?

"הלכות שבת הן הלכות שיש להן ייחודיות כי הן נוגעות לכל אחד מדי

שבת בשבתו, והן נוגעות בחמורות שבחמורות. מי שאינו בקי בהלכות אלו, עלול להיכשל פעם אחר פעם באיסורי תורה שהעובר עליהם במזיד ח"ו דינו בסקילה, וידועים דבריו של ה'יערות דבש' כפי שהביאם רבינו החפץ חיים בהקדמה לחלק ג' של המשנה ברורה, שמי שאינו בקי בהלכות שבת על בורין, לא ימלט שהוא יעבור על איסורי שבת מחמת חוסר הידיעה. ההבנה הזאת חלחלה היטב לתודעה של הציבור, וכל יהודי ירא שמים מבין היטב את המשמעות של לימוד הלכות שבת כדי להינצל מאיסורים חמורים לא עלינו".

"אני רוצה להוסיף על זה גם דבר נפלא שכתב החזון איש באגרת לבחור שהתלונן על כך שהוא מתמודד עם ניסיונות קשים מאוד בעבודת ה', וכתב לו החזון איש, שהעצה לזה היא לקבוע סדר קבוע ללימוד הלכות שבת, כי הזוהר הקדוש כותב ש'מינייה מתברכין כל שיתא יומין', ומי ששומר שבת כהלכתה, יש לו ברכה מיוחדת גם לשאר ימות השבוע שבהן הוא ינהג כהלכה בכל עניין ועניין".

• כיצד הדרך הנכונה ללמוד הלכה בכלל והלכות שבת בפרט?

"יש חשיבות רבה לכך שהלימוד יהיה באופן שהכי קרוב למעשה. כשאנשים לומדים על מושגים מזמן הגמרא והמשנה קשה

להם להרגיש חיבור לסוג השאלות שהיו אז, והלימוד הוא יותר תיאורטי, פחות מעשי. לשבחו של ארגון 'דרשו' יאמר שבמשנה ברורה שבהוצאת הארגון, יש את החלק של הביאורים ומוספים שממש עוזר לקרב את הלימוד לשפת המעשה, ונותן ללומדים דוגמאות מהמצב הפרקטי שלנו כיום. זה עוזר מאוד גם להבנה וגם לזכירת הנלמד".

"שמעתי ממורי, כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב שליט"א, שיש סגולה מיוחדת לזכור את הלימוד ובעיקר בלימוד הלכה, על ידי כך שמיד אחרי שלומדים הלכה חדשה, להשתדל ליישם אותה למעשה, וכן לצייר בדמיון ציור מעשי איך ההלכה הזאת באה לידי ביטוי באופן מעשי, אם יקרה לי כך וכך, כיצד עלי לנהוג בהתאם להלכה שלמדתי זה עתה".

"בשבת האחרונה למשל למדנו בשיעור שאני מוסר בבית המדרש בהלכות שבת, את העניין של מי שיש לו דלף בשבת, בסימן של"ח. השו"ע כותב שמותר

הגאון רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א

לשים כלי מתחת הדלף אם המים נקיים, כי אין בהם חשש של מוקצה או של 'נולד'. משתתפי השיעור מיד הביאו את זה למעשה ושאלו מה יהיה הדין במים שנוטפים ממזגן. במקרה זה יש בעיה כי המים האלו הם כן נולד ועל כן לכאורה יש לאסור זאת, אלא שהביאור הלכה מביא שהאיסור הוא בגלל ש"אין עושים גרף של רעי לכתחילה", וזו דעת הרמב"ם בזמן שהטור חולק עליו ופוסק שכן עושים לכתחילה גרף של רעי, ואם כן, פוסק הביאור הלכה בשם החיי אדם, שבמקום שיש צורך גדול אפשר להקל בעניין זה. אחד המשתתפים בשיעור, יהודי תלמיד חכם, הציע גם לשים מעט מים נקיים בכלי קודם שישים אותו תחת הדלף של המזגן, שאז יהיה אפשר לומר 'קמא קמא בטיל', ולאחר מכן אף מצאתי מקור לדבריו באחרונים".

"מכל מקום, מה שאנחנו רואים זה שאם הלימוד מתורגם מיד לשפת המעשה, הוא גם הופך יסודי יותר, וגם נשאר יותר בזיכרון, וצריך להשתדל ללמוד בדרך זו כל הלכה וכל עניין חדש".

• האם הדרך הנכונה היא אכן ללמוד את ההלכה כסדר, מתחילת חלק ג' של המשנה ברורה ועד סופו, או שאולי עדיף לדלג על הסימנים הפחות

המשך בעמוד הבא <<<

מדוע אחר חורבן ביהמ"ק לא היה יותר עולה ה"חילזון" מאליו מן הים והיו צריכים לצודו?

הרב צבי וינברג

"יִנְתְּנוּ עַל צִיצֵת הַכֶּהֱן פְּתִיל תְּכֵלֶת" (במדבר ט"ו, ל"ח)

בבמדבר רבה (פרשה יז אות ה) מובא "עכשיו אין לנו אלא לבן שהתכלת נגנז".

והחינוך (מצוה שפו) כתב שזה ימים רבים לישראל לא שמענו מי שזכה לתכלת בטליתו.

וברמב"ן (שמות כח, כב) כתב: שהתכלת גם היום לא ירים איש את ידו ללבוש חוץ ממלך גוים.

וראה במרדכי מנחות (רמז לתק"ט) וברי"ף הל' ציצית שבזמנם לא היה תכלת.

ובשור"ת ישועות מלכו (להגר"י מקוטנא זצ"ל ס"ב) כתב שבזמן האמוראים נגנז התכלת.

והחיד"א (ברכי יוסף או"ח ס"ח ח) הביא שכתב הרב המקובל החסיד מהר"ר יעקב צמח זצ"ל בהגהותיו לא"ח כ"י. וז"ל:

"מהרב זלה"ה [האריז"ל] צריך להסתכל בציציות כאלו יש בו תכלת, כי אף שאין לנו תכלת אותה ההארה לא נפסקה, ואין התכלת מעכב את הלבן".

ובשור"ת הרדב"ז (סי' תרפ"ה) כתב שהחלזון היה מצוי בים בחלקו של זבולון והיה עולה מאליו מן הים אל היבשה והיו מלקטין אותו,

ואחר שגלו ישראל לא היה עולה, והיו צריכין לצודו.

ובס' זכר דוד (לרבי דוד מודינא - מאמר א' פרק סו עמ' תמט)

הביא את דברי הרדב"ז שאחר חורבן הבית החילזון לא היה יותר עולה לבד והיו צריכין לצודו.

וביאר מדוע דווקא אחרי

חורבן הבית הפסיק התכלת

לעלות, ע"פ מה שכתב בס'

מצ"ת שימורים (למקובל רבי

נתן שפירא זצ"ל נפטר תכ"ו עמ'

קכ בהוצ' יריד הספרים) כי

"תכלת" [850] בגימטריא "שנת חנם" [-849 עם הכולל] לרמז שמי שזהיר בתכלת הקב"ה מוחל לו עוון שנת חנם ובלבד שישוב בתשובה.

והנה ידוע מה שאמרו רז"ל שלא נחרב הבית אלא בעוון "שנת חנם", ולכן בחורבן הבית נתבטל המעלה שהיה ב"תכלת" שהיה עולה לבד מן הים.

(קב ונק')

<< המשך מעמוד קודם

מעשיים כמו הסימנים הראשונים של חלק ג', שרובם אינם נוגעים למעשה עבור רוב האנשים בזמננו?

"ללימוד כסדר יש חשיבות עצומה, ורק מי שהתנסה בזה יודע להעריך אותה. הרי כדי שהדברים ייקלטו ויישארו בזיכרון צריך לרדת לשורש הדברים, ומי שלומד רק סימנים שנראים לו מעשיים יותר, חסר לו הרבה בשורש של הדברים. הסיבה שהטור והשולחן ערוך בחרו לסדר כך את ההלכות היא לא מקרית, הלימוד בסדר הזה הוא הלימוד הנכון והיעיל יותר".

"יתירה מזאת, הניסיון מראה שלימוד יסודי כסדר הוא יותר מעשי מלימוד של סימנים פרטניים, כי מי שלומד רק סימן כזה או אחר, כשתגיע לפניו שאלה כיצד לנהוג למעשה הוא לא יזכור את מה שהוא למד. על אחת כמה וכמה כשהלימוד הוא רק מתוך ליקוטי וקיצורי הלכות. אבל מי שלומד כסדר, ואחר כך מגיע לקיצורים הוא יזכור היטב את ההלכה, כי הוא מבין את הקיצורים טוב יותר, הוא יודע למה פסקו האחרונים כך וכך, ואם הוא יודע למה הם פסקו כך, הוא גם יזכור מה הם פסקו כשזה יגיע למעשה".

• ומה לגבי הלימוד בשיעור או באופן פרטי? האם יש עדיפות לאופן לימוד כזה או אחר?

"אין ספק שלימוד בשיעור יעיל ופורה יותר, שהרי בשיעור יש מגיד שיעור שהכין את החומר הנלמד מראש, והוא יודע לכוון את הלומדים לביאור הלכה ולשער הציון במקומות הנצרכים, או לחלופין להביא גם מקורות חיצוניים, להדגיש נושאים מסוימים

ולפשט את החלקים הסבוכים יותר. אני באופן אישי מביא בשיעורים שלי הרבה ביאור הלכה, אם זה ביאור הלכה קצר אני קורא אותו בפנים כי לשונו הזהב של המשנה ברורה היא דבר נפלא שאי אפשר לתאר אותו, אבל כשהביאור הלכה ארוך אני נאלץ להסתפק רק בסיכום בעל פה של עיקרי הדברים".

"מעבר לכך, אחד מקנייני התורה היא בחבורה, תורה נקנית בחבורה, מה גם שהשיעור הוא 'מחייב' יותר גדול. כשאדם לומד לבד הוא עלול להתעצל ולהתרשל עד שיתמוסס סדר הלימוד שלו לחלוטין, בשיעור יש יותר מחויבות וגם הלימוד עצמו יותר חי ותוסס, יש שאלות, יש תשובות, ויכוחים לפעמים, האנשים מחדדים זה את זה, מעלים שאלות פרקטיות, והאווירה תורמת הרבה לכך שהלימוד יישאר טוב יותר בזיכרונו של הלומד".

"אסיים רק בווארט קצר: שמעתי פעם מכ"ק אדמו"ר מסטוטשין שליט"א, שעל אף שכתוב ששכר מצווה בהאי עלמא ליכא, מי שבעולם הזה הוא חי חיים של עולם הבא, יש לו שכר מצווה גם בעולם הזה. על פי דבריו אפשר לומר גם הרי חז"ל אומרים שכל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא, ואם הוא בן עולם הבא, הוא זכאי גם לקבל שכר מצווה בהאי עלמא".

"ולמעשה רואים בחוש שאברכים שלומדים כל יום הלכה בקביעות, זה משנה להם את החיים, זה עושה אותם מאושרים, משנה להם את הבית ואת המשפחה, ועוזר להם בכל חלקי עבודת ה'".

באיזה חידוש הרהר הגר"א ז"ל לפני ברכת התורה?

מה שאלו אחד מהם אם כבר הוחזר לו אבידתו והשיב ברוך ה' שנתגלו לי שנית, והמה כ"ב מאות וס' אופנים, וכאשר ידעתי מפני מה נתעלמו ממני כן אני יודע מפני מה נתגלו לי שנית, ואמר לי שבאופן אחד מהם אני יודע כוחות כל הבריות וכל אבר מה ענינו, ע"כ.

ענין הגילויים בשעת השינה מובא בגר"א בביאורו למשלי על הפסוק (יט, כג) "יָרָאתָ ה' לְחַיִּים וְשָׁפַע גִּלְיוֹן בְּלִי לְפָנָיו כֵּן", שהענין שנתן הקב"ה בטבע האדם שישן, כדי שיעלה נשמתו לשיבה של מעלה ושם מגלין לה רזי תורה, מה

שאי אפשר לאדם ללמוד בשבעים שנה לומד שם בשעה אחת, אך מאותו הלימוד אינו בא לו שום שכר כלל אלא שזהו הוא השכר בעצמו אבל מה שלומד ביום היא מביאתו לידי חיי העוה"ב.

”וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים עֲלוּ זֶה בְּנֶגְב׃“ (במדבר י"ג, יז)

בהקדמת הגר"ח מוואליץ זצ"ל על ספרא דצניעותא עם פירוש רבו הגר"א זצ"ל, מביא דבר נפלא על הגר"א מביא: "והתבונן נפלאות שפעם אחת ביום א' דפסח הוו יתבי גביה רבינו תרי תלמידי מתלמידי החשובים, ומאשר היו יודעים שזה דרכו בקודש מעולם בהפלגת שמחתו וחדות ה' מעוזו, אשר היה שושמח ביום טוב כמצווה עלינו בתורתו יתברך שמו. וכאשר ראו אז שאין שמחתו במילואו וטובו כל כך כהרגלו, שאלו פיו הקדוש על זה, ולא רצה להשיב, ויפצירו בו מאד. לא יכול להתאפק ואמר, מוכרחני לגלות לכם מה שאין דרכי מעולם בזה, לקיים "דאגה בלב איש ישיחנה - לאחרים". כי בזו הלילה בא אלי אליהו וגילה לי ענינים וחידושים נוראים אין חקר בשם ע"ב על פסוק 'עלו זה בנגב'. ובעמדי בבוקר מרוב הפלגת השמחה לא יכולתי להתאפק, והרהרתי בהם קודם ברכות התורה, ונענשתי, שתיכף נעלמו ממני ואינם.

והוא ז"ל לפי שיטתו הנקיה בשו"ע או"ח שגם הרהור בדברי תורה נאסר קודם ברכת התורה. ונחמוהו וברכו לו שהשי"ת יחזיר לרבינו את אבידתו, ואחר זמן

האם ראוי ללכת למקומות רחוקים בארץ ישראל כדי לאכול פירות משובחים הנמצאים רק שם?

מבואר בגמ' זו שהאמוראים היו יוצאים ממקום ישיבתם למקומות מרוחקים יותר כדי לאכול מפירותיה המשובחים של ארץ ישראל. ובשו"ת "תורה לשמה" (לבעל הבן איש חי - סי' תיח) נשאל מאדם שגר בצפת, האם ראוי לו ללכת למקום קצת מרוחק שיש בו פירות משובחים, ורוצה לשהות שם כמה ימים כדי לאכול מהפירות, האם יש בזה משום מותרות והליכה אחר תענוגות. וענה לו שמותר ללכת למקום בכדי לאכול מפירות שנתבחה בהם א"י המצויים דווקא שם, כמו שמצינו באמוראים החסידים והקדושים, שבודאי הם היו מכוונים בזה בשביל חיבוב ארץ ישראל לאכול מפירות המתוקים וחשובים שלה וכוונתם לשם שמים, ואין בזה שום פקפוק של מותרות ושל הליכה אחר תענוגות. ואם כונתך לשם שמים בשביל חיבוב א"י, ולהודות לה' על הארץ ופירותיה הטובים, לך אכול בשמחה, והכל הולך אחר כונת הלב. וראה ב"ח (או"ח סי' רח) שבאכילת פירותיה של א"י ניזון האדם מקדושת השכינה ומטהרתה. ובחי' הגר"א (ברכות שם) שהאמוראים היו אוכלים כמות גדולה מפירות אלו כדי לזכך את שכלם.

באיזה מאורע ניגנו בכלי זמר בבין המצרים?

”וַהֲשִׂיאַ פֶּל הַעֲדָה וַיִּתְּנוּ אֶת קוֹלָם וַיִּכְפוּ הָעַם בְּלִילָה הַהִוא“ (במדבר י"ד, א') בתענית (כ"ט). אמר רבה אמר רבי יוחנן אותה לילה ליל תשעה באב היה, אמר להם הקדוש ברוך הוא אתם בכיתם בכיה של חנם ואני קובע לכם בכיה לדורות, ועי"ש שמגלגלין חובה ליום חייב, שארעו בו החורבנות. וכידוע גם בגירוש ספרד האחרון יצאו המגורשים האחרונים בתשעה באב. ידיעה מענינת מביא בס' התודעה (פרק ל"ו) שהיו קבוצות שיצאו קודם תשעה באב בתקופת בין המצרים, ואע"פ שימים אלה הם ימי אבל ובכיה לדורות על בית המקדש שנשרף ועל ארץ ישראל שנחרבה, ואסורים הימים האלה בשירה ובזמרה. אע"פ כן הורו חכמי הדור הוראת שעה, שיצאו עמם מקהלה של מנגנים בכלי שיר, והמנגנים יצעדו בראש הגולים וינגנו בכליהם לעודד את רוח העם ולהפיח בהם תקוה ובטחון באלקיהם שלא יעזבם ולא ישכחם לעולם, וכדי לתת שבח והודיה לבוראם על שעמדו בנסיון ולא מסרו עצמם לשמד והרי עתה זכו לקדש השם בצאתם מספרד, וכדי ללמד את העם שאין אנו מבכים את היציאה מן הגלות לעולם, אין לנו בכי אלא על צאתנו מירושלים בלבד, ע"כ.

להגשים את השאיופה שלך להיות מגיד שיעור

לקראת תחילת לימוד חלק ג' ב'משנה ברורה' - הלכות שבת, נערכים ב'דרשו' לפתיחת מאות שיעורים נוספים ב'דף היומי בהלכה' ברחבי הארץ.

**ב'דרשו' יסייעו לך להגשים את
השאיופה, לזכות את הרבים, להיות
מגיד שיעור ב'דף היומי בהלכה'**

צוות 'דרשו' יסייע ויעניק לך כלים יעילים להקמת שיעור.

נבצע קמפיין פרסום באזור מסירת השיעור.

נסייע במענק מיוחד להקמת השיעור החדש של הדף היומי בהלכה.

ארגון 'חברות' יקיים סדנא מיוחדת למגידי שיעורים שבמהלכה תלמד כיצד למסור שיעור מענין ומרתק.

מוקד 'דרשו' 02-5609000

* הקבלה לסדנא למתאימים בלבד

ססס

ועוד עשרות מת

ארגון 'אחינו' ו'דרשו' מזמינים אותך להיות במגש מפואר לחלות מכסף ובמתנות יקרות ערך כרטיסי הגרלה להגרלה

מתנה בשווי 1,280 ש"ח
מסלול מס' 12

בתרומה ע"ס 40 ש"ח לחודש 20X חודשים
סה"כ 800 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- ספר 'חפץ חיים'
- 'דרש דוד' על התורה 3 כרכים
- מגש לחלות מִכֶּסֶף בשילוב עץ (מבית מסורת-הצדפים)
- 12 כרטיסים להגרלה הגדולה
50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.280 ש"ח

להלן מגוון אפשרויות

מתנה בשווי 533 ש"ח
מסלול מס' 4

בתרומה ע"ס 23 ש"ח לחודש 18X חודשים
סה"כ 414 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- הספר החדש 'מועד לדוד'
- כף הגשה לעוגה מִכֶּסֶף
- 2 כרטיסים להגרלה הגדולה
50.000 ש"ח

מתנה בשווי 533 ש"ח

מתנה בשווי 514 ש"ח
מסלול מס' 3

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים
סה"כ 360 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- ספר 'חפץ חיים'
- 'דרש דוד מועדים' 2 כרכים
- סכין לחלות מִכֶּסֶף
- 2 כרטיסים להגרלה הגדולה
50.000 ש"ח

מתנה בשווי 514 ש"ח

מתנה בשווי 508 ש"ח
מסלול מס' 2

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים
סה"כ 360 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- ספר 'חפץ חיים'
- הספר החדש 'מועד לדוד'
- סכין לחלות מִכֶּסֶף
- 2 כרטיסים להגרלה הגדולה
50.000 ש"ח

מתנה בשווי 508 ש"ח

מתנה בשווי 320 ש"ח
מסלול מס' 1

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 12X חודשים
סה"כ 240 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
בהוצאת 'דרשו'
- כרטיס להגרלה הגדולה
50.000 ש"ח

מתנה בשווי 320 ש"ח

להשתתפות וקבלת המתנות מוקד

50. ש"ח

נות ללא הגרלה

שותף בזיכוי הרבים, ולזכות מיידית בשילוב עץ מבית 'הצורפים', 'חדד' עד לשווי 1.340 ש"ח הגדולה בשווי 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.340 ש"ח מסלול מס' 13

בתרומה ע"ס 42 ש"ח לחודש 20X חודשים סה"כ 840 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- ספר 'חפץ חיים'
- 'דרש דוד' על התורה 3 כרכים
- מגש לחלות מְכַסֵּף בשילוב עץ (אחים חדד)
- 12 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.340 ש"ח

התרומות וקבלת המתנות:

מתנה בשווי 1.052 ש"ח מסלול מס' 7

בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים סה"כ 700 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- ספר 'חפץ חיים'
- הספר החדש 'מועד לדוד'
- גביע יוקרתי מְכַסֵּף
- כף הגשה לעוגה מְכַסֵּף
- סכין לחלות מְכַסֵּף
- 7 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.052 ש"ח

מתנה בשווי 650 ש"ח מסלול מס' 6

בתרומה ע"ס 27 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 486 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- גביע יוקרתי מְכַסֵּף
- 4 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 650 ש"ח

מתנה בשווי 594 ש"ח מסלול מס' 5

בתרומה ע"ס 25 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 450 ש"ח

מקבלים:

- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- גביע יוקרתי מְכַסֵּף
- כף הגשה לעוגה מְכַסֵּף
- סכין לחלות מְכַסֵּף
- 5 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 594 ש"ח

'אחינו' ו'דרשו': 02-5609000

// מדור מיוחד המלווה את ההכנות המתקדמות לקראת סיום חלק ב' ותחילת לימוד הלכות שבת במסגרת 'הדף היומי בהלכה'. ט"ז תמוז תשע"ז

מתכוננים

"אנחנו מתדרכים את הפונים להשאיר כבר בהודעה הראשונה פרטים בסיסיים כמו המגזר אליו משתייך הפונה, העדפותיו לגבי המגזר של החברותא עמו הוא מבקש ללמוד, שעת לימוד מתאימה עבורו, סגנון הלימוד אם הוא רוצה ללמוד בעיון או שהוא מעדיף לימוד פחות מעמיק, המקום בו הוא רוצה ללמוד וכדו'. לאחר קבלת הפרטים, אנחנו מנסים למצוא התאמה בקרב אלו שכבר נרשמו, וכך משדכים בין החברותא", מסבירים ב'דרשו'.

"עד כה הצלחנו לסגור כבר כ-200 חברותא ברחבי הארץ, וזה אחרי שבוע וחצי בלבד מאז שיצאנו לדרך. זה רק מראה על ההיענות הנלהבת של הציבור הרחב להצטרפות לדף היומי בהלכה. אנשים רוצים ללמוד הלכות שבת, אנשים רוצים לדעת הלכה. זה חשוב להם ואנחנו שמחים להיות להם לעזר ולתווך ביניהם".

ב'דרשו' מציינים בסיפוק כי מעבר לעובדה שנקבעו כבר מאתיים חברותא, אי אפשר שלא להתלהב גם מהמקומות והשעות בהן נקבעו החברותא. "זה ממש בכל מקום ובכל זמן. אחת החברותא שנקבעה דרכנו היא ברכבת, שני אנשים שנוסעים מדי יום לעבודה באותה רכבת, ולא ידעו זה על קיומו של זה עד שהחליטו ללמוד 'דף היומי בהלכה' במהלך הנסיעה, ומצאו זה את זה דרך 'דרשו'. חברותא נקבעו גם במקומות פחות מפתיעים כמו בקווי אוטובוס הפועלים באזורים החרדיים וכדו'. בין היתר נקבעו כמה חברותא שלבסוף הפכו לשיעור רב משתתפים באחד האוטובוסים המסיעים אברכים לשיבת מיר".

יעקב א. לוסיגמן

במסגרת ההיערכות האינטנסיבית לקראת סיום חלק ב' של המשנה ותחילת לימוד הלכות שבת במסגרת 'הדף היומי בהלכה', יוצא 'דרשו' בפרויקט חברותא נרחב, במסגרתו יוקמו בעז"ה אלפי חברותא ברחבי הארץ, מדן ועד אילת, ומבאר שבע ועד צפת.

"גילינו שיש צורך גדול מצד אנשים שרוצים ללמוד 'דף היומי בהלכה' בחברותא עם יהודי נוסף, ומתקשים למצוא חברותא שיתאים לסגנון הלימוד שלהם ולשעות בהן נוח להם לקיים את החברותא", מסבירים ב'דרשו'. "במשך השנים קיבלנו פניות רבות במשרדי 'דרשו' של אנשים שמחפשים ללמוד עם חברותא, ולקראת תחילת לימוד חלק ג' של המשנה ברורה, החלטנו להרים את הכפפה, ולמסד באופן מסודר ויעיל את הנושא הזה של התאמת חברותא בכל רחבי הארץ.

"הפונים הם בדרך כלל אנשים שאין להם שיעור קרוב למקום מגוריהם בשעה הנוחה להם, או כאלו שמעדיפים ללמוד בחברותא ולא בשיעור רב משתתפים. יש גם לא מעט אנשים שכן משתתפים בשיעור, ורוצים בכל זאת ללמוד 'דף היומי בהלכה' גם בחברותא, כדי לחזור על החומר ולשנן אותו בצורה יסודית יותר".

במסגרת הפרויקט, מציע 'דרשו' ליהודים מכל רחבי הארץ, ליצור קשר עם מוקד ההתאמה, בטלפון שמספרו 0772613337 בשלוחה 9, או לחלופין לפנות דרך המייל באמצעות שליחת פניה לכתובת: do25609000@gmail.com.

המתארחים לשבת ואח"כ מוזמנים לביקור גומלין, ובדרך כלל משתדלים להרבות בסעודה כדי שיהיה הרגשה נעימה, והדבר מותר, רק ויש ליזהר שלא יאמרו תאכלו כנגד מה שאכלנו אצלכם

ריבית במתנות חתונה • ריבית בביקורי גומלין • ע"פ הגלמוד השבוע בדף היומי

מתנות לחתונה
דף קמה.

בזה משום ריבית.
והדבר מחודש שהרי בשעה שאכל לא נתחייב להשיב לו ולא נעשה חוב, ואף על פי כן, אם אומר לו שרוצה להשיב לו כנגד מה שאכל אצלו אסור, וכבר ביאר המשנ"ב שזה לא ריבית מדינא רק נראה כריבית.
רואים שעל ידי הדיבור יכול להשתנות מהיתר גמור לאיסור גמור, שבנישואין שיש חוב להחזיר אך אינו מפרש שכנגד מה שנתן לו, מותר כיון שהתוספת מתפרשת כמתנה לשמחת הנישואין ולא כריבית, מאידך כשמאכיל את חברו ואומר לו שזה כנגד מה שאכל עימו הופך את הדבר לריבית.
זהירות מריבית בביקור גומלין

הדבר מצוי בין קרובים שמתארחים אצל גיסים לשבת ואח"כ מזמינים אותם לביקור גומלין, ובדרך כלל משתדלים להרבות בסעודה כדי שיהיה הרגשה נעימה כנגד מה שהתארחו, והדבר מותר רק ויש ליזהר שלא יאמרו תאכלו כנגד מה שאכלנו אצלכם, והאריך בזה הגר"פ וינד שליט"א בספר התשובות (חלק א' סי' צ"א).
עוד יש להזהר במשלוחי מנות שנהוג להחזיר למי ששלח, ואסור לומר אחזיר לך כנגד מה ששלחת לי.

ריבית במתנת חתונה

מעשה באחד שהגיע לחתונת חברו והביא לו מעטפה עם שלוש מאות ₪, שמח החבר ואמר לו הרי אתה מתחתן בעוד חצי שנה בעזרת השי"ת אביא לך ארבע מאות ₪ כפי ששמחת אותי.
והנה כפי המתבאר בסוגייתנו מותר לתת יותר ממה שקיבל, אך בזה שאמר לו שמחזיר לו יותר ממה שנתן קלקל את המתנה והפך אותה לריבית.
וע"ז יש להמליץ מות וחיים ביד הלשון.

סוגייתנו עוסקת במנהג הנקרא "שושבינות" שכאשר אדם היה מתחתן היו חבריו וידידיו באים לשמח אותו ומשתתפים בהוצאות החתונה ומביאין כסף ואוכלים ושותים עם החתן בשבעת ימי המשתה, ונחלקו הראשונים אם דווקא כסף או גם שאר מתנות (רמב"ם וראב"ד פ"ז מזכיייה ומתנה הט"ו), ודרכם היה שכאשר השולח יתחתן יחזיר לו חברו ג"כ מתנות שושבינות.
ומבואר בגמרא שכיון שהמנהג היה להחזיר מתנה ממילא כשנותנים שושבינות זה על דעת להחזיר ואפשר לתבוע בבית דין את המקבל שיביא גם הוא מתנה כשהנותן מתחתן.

אמנם אם המקבל מחזיר מתנה יותר ממה שהוא קיבל אין בזה איסור ריבית, למשל אם אחד נותן לחברו בחתונה מתנה 100 דולר, והשני מחזיר מתנה 150 דולר אין בזה איסור ריבית, אף שהוא חייב להחזיר, נמצא שיש כאן חוב, והוא משלם יותר מהחוב, אין בזה ריבית.

ופירש הנימוקי יוסף הטעם שאינו מוסיף בכוונה לתת ריבית רק כדי לגמול חסד עמו, ופירש שאין ללמוד מזה הלוואה שיהיה מותר לשלם יותר, כיון שהדרך בהלוואה לתת בריבית ואסור, וגם שרגילות ללוות הרבה פעמים, ומובן שכשמוסיף זה עבור הלוואה, אבל בנישואין זה לא קורה כמה פעמים באדם אחד.

אכול עמי מה שהאכלתני

מצאנו בהלכות סעודה (סי' ק"ע סי"ג) שכתב הרמ"א שאחד שהתארח אצל חברו לא יאמר לו בוא ואכול איתי מה שהאכלתני, שכשאומר לו כך נראה כאילו מה שאכל זה הלוואה וכעת פורע את חובו, ויש לחוש שיאכיל אותו יותר ממה שאכל אצלו, ויש

כיצד ניתן לנקות בשבת בגד שהתלכלך בבויץ?

הלכתא
בתא
לשבתא

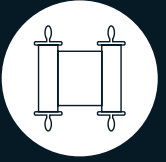

והאם מותר להסיר קילופי עור שנשרו מהקרקפת על החליפה?

הרב משה גרין

אסור להסיר משום איסור טוחן, כיון שכאשר מגרדם ומפוררם לפירורים הרי זה בכלל מלאכת טחינה. והוא הדין כשהלכלוך הוא ממאכל שיש בו איסור טוחן.
וחוטים המונחים על גבי הבגד, או קילופי עור ('קשקשים') שנשרו עליו מהקרקפת, וכיוצא בהם - מותר להסירם ואין בכך איסור כיבוס, משום שדברים אלו אינם תחובים בבגד, אלא רק מונחים על גביו.
[שו"ע שב, א ר"ז, משנ"ב ז, ובה"ל ד"ה דהוי; ארחות שבת יג, כד]

בגד שהתלכלך בטיט ובויץ, בתבשיל, וכיוצא בהם - מותר להסיר את הלכלוך על ידי סכין, או ציפורן, או על ידי קינוח במטלית. ודווקא כאשר נשאר רושם של לכלוך בבגד, אבל אסור לגרדו עד שלא ישאר שום רושם בבגד. וכן אסור להסירו על ידי שפשוף חלקי הבגד זה בזה, או על ידי שפשוף במטלית, משום שפעולה זו דומה לכיבוס. ובמקרה שהבגד רטוב, יש להזהר מאיסור סחיטה. וכל זה כשהטיט והבוץ עדיין לחים, אבל אם התייבשו על בגדו,

איזה חלק מהקשת צריך לראות בשביל לברך עליה? ואילו עיסוקים אסורים לפני תפילת מנחה? האם מותר לישון ביום?

ברכות הראייה

- הרואה את הקשת, מברך: "ברוך... זוכר הברית [1] נאמן בבריתו וקיים במאמרו". וצורת הקשת - כחצי עיגול. ואם צורתה כחצי עיגול, אלא שחלקה מוסתר - נחלקו הפוסקים אם יברך.
- הגם שמותר להסתכל על הקשת כדי לברך עליה, כנ"ל, אסור להביט בה יתר על המידה. וכן רצוי שלא לספר לאחרים על הופעת הקשת.
- סיבוב השמש מסביב לכדור הארץ, נמשך 365 ימים וכ-6 שעות. 28 סיבובים כאלו, מכונים 'מחזור גדול'; והרואה את השמש בבוקר הראשון של המחזור - מברך: "עושה מעשה בראשית".

בקשות שונות

- לפני פעולה רפואית, יש לומר: "יהי רצון מלפניך ה' אלקי שיהא עסק זה לי לרפואה, כי רופא חינם אתה". ולאחריה: "ברוך רופא חולים".
- נהגו, על פי דברי חכמינו ז"ל במדרש, לברך את המתעטש בבריאות. והמתעטש יענה למְבַרְכוֹ: "ברוך תהיה", ואחר כך יאמר: "לישועתך קייתי ה'".
- בעל שדה המודד את כמות התוצרת השנתית - אומר: "יהי רצון מלפניך ה' אלקי שתשלח ברכה בְּכָרִי (= מצבור תבואה) הזה". ולאחר שהחל במדידה, יאמר: "ברוך השולח ברכה בְּכָרִי הזה".

דרכי עבודת השי"ת

- כתוב במשלי: "בכל דרכיך דעהו", כלומר, בכל דרך שאדם הולך בה, יִדַע את השי"ת ויוודא שדרכו זו מקרבת אליו יתברך, ולא מרחיקה ממנו חלילה.
- חכמינו ז"ל אמרו בגמרא: "אסור לאדם לישן ביום יותר משינת הסוס"; ואדם חלש, או שלא ישן דיו בלילה, וכדומה, וזקוק לשינה כדי להחליף כח לעבודת השי"ת - רשאי לישון כפי צרכו.
- הרמב"ם כותב דברים חריגים בחריפותם בגנות העוסק בתורה ומשום כך מתפרנס מן הצדקה; ואין דבריו אמורים אלא במי שיכול לעסוק בתורה כנדרש יחד עם עשיית המלאכה.

עיסוקים שונים לפני תפילת מנחה

- חכמינו ז"ל אסרו לעסוק בעיסוקים מסוימים סמוך לזמן תפילת מנחה, מחשש שמא יימשך העיסוק וְתִשְׁכַּח התפילה. והם: סעודה; תספורת; רחיצה במרחץ; בורסקאות, ודיון בבית דין.
- בנוגע לאיסור הנ"ל - ישנן בגמרא ופוסקים דעות רבות ומגוונות, כאשר הדיון נסוב על שני הזמנים של תפילת מנחה, ועל שני הסוגים - 'גדול' ו'קטן' - שיש בכל אחד מהעיסוקים הנזכרים בגמרא.
- לדעת השולחן ערוך אסורים כל העיסוקים הנזכרים בגמרא, על שני סוגיהם, סמוך לזמן 'מנחה גדולה'. ומנהג בני אשכנז להחמיר רק בעיסוק מהסוג הגדול בסמוך לזמן 'מנחה קטנה', במקום בו ה'שָׁמַשׁ' קורא להתאסף לתפילת מנחה לבית הכנסת. וישנם דברים הדומים לקריאת ה'שָׁמַשׁ', כגון מינוי 'שומר', שיזכיר להתפלל מנחה, או הצפירה לפני כניסת השבת.
- יש אומרים שכל עיסוק שעשוי לגרום לשכחת התפילה מחמת הימשכותו - אסור בסמוך לזמן תפילת מנחה; ויש אומרים עיסוק בכל מלאכה שהיא. ובשעת הצורך ניתן להקל.
- ציבור שהתאחרו ולא נותר להם זמן ביום כדי להתפלל בתפילת מנחה את התפילה בלחש עם חזרת הש"ץ במלואה - יתפללו 'מנחה קצרה'.